DOCUMENT RESUME

ED 246 684 FL 014 497

AUTHOR	Do, Dinh Tuan; And Others
TITLE	U.S. History: A Cambodian Supplement. A High-School Bilingual Handbook for the Cambodian Student. Indochinese High-School Supplements.
INSTITUTION	Title VII Midwest Resource Center, Arlington Heights, Ill.
SPONS AGENCY	Office of Education (DHEW), Washington, D.C.
PUB DATE	Feb 77
NOTE	99p.; For related documents, see ED 177 847, ED 180 221-224, and FL 014 499-500. Document may not reproduce well. The foreword and introduction are written in English.
PUB TYPE	Guides - Classroom Use - Materials (For Learner) (051)
LANGUAGE	Cambodian
EDRS PRICE	MF01/PC04 Plus Postage.
DESCRIPTORS	Bilingual Instructional Materials; *Cambodian; English (Second Language); *High Schools; *History Instruction; Immigrants; *Indochinese; Refugees; *Supplementary Reading Materials; Teaching Guides; *United States History

ABSTRACT

The United States history supplement, one of a series of six high school instructional supplements designed for Indochinese students in American high schools, is written in Khmer and is intended to help students understand the regular textbook. Its content is adapted from a number of standard secondary textbooks and consists of two parts: basic concepts and a glossary of technical terms. The section on basic concepts consists of brief lessons providing key concepts, in summary form, concerning puritanism, American independence, the new republic, slavery, the Civil War, the black experience, the frontier, the city, the American economy, the response to industrialism, European relations, hemispheric relations, Asian relations, the values conflict of the 1920's, the Depression and the New Deal, totalitarianism and world conflict, World War II, the U.S. policy of leadership and defense in the free world, post-World War II America, contemporary foreign policy, and the challenges of the 1960's and 1970's. The glossary is in English-to-Cambodian dictionary form, with definitions and extensive descriptions of the term when necessary. (MSE)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED246684

FL014497

U.S. HISTORY

A CAMBODIAN SUPPLEMENT

TITLE VII MIDWEST RESOURCE CENTER
BILINGUAL EDUCATION SERVICE CENTER

500 SOUTH DWYER AVE., ARLINGTON HEIGHTS, IL 60005

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY
Bilingual Education Service Center
TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)

X This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
Minor changes have been made to improve reproduction quality.

• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official NIE position or policy

INDOCHINESE HIGH-SCHOOL SUPPLEMENTS

U.S. History: A Cambodian supplement

A High-School Bilingual handbook

for

the Cambodian student

developed

by:

Do Dinh Tuan	Coordinator, Midwest Indochinese Resource Cente
Virochana Omkar	Foreign Language Teacher
Sang Thach	English Teacher
Patricia Guymont	Staff Assistant
Pham T. Thanh Minh	Secretary

TITLE VII MIDWEST RESOURCE CENTER

500 SOUTH DWYER AVE., ARLINGTON HEIGHTS, IL 60005

February 1977

The activity which is the subject of this report was supported in whole or in part by the U.S. Office of Education, Department of Health, Education, and Welfare. However, the opinions expressed herein do not necessarily reflect the position or policy of the U.S. Office of Education and no official endorsement by the U.S. Office of Education should be inferred.

BEST COPY AVAILABLE

INDOCHINESE HIGH - SCHOOL SUPPLEMENTS

A series of six booklets:

-U.S. History, Biology, Physics, Chemistry, Mathematics (Vietnamese)
-U.S. History (Cambodian)

developed

by:

MIDWEST INDOCHINESE RESOURCE CENTER STAFF

-Đỗ Đình Tuân, Coordinator

-Patricia Guymont, Staff Assistant

-Phạm Thị Thanh Minh, Secretary

CONSULTANTS AND EDITORS

-Phạm Quốc Cường, Chemical Engineer
-Vũ Ngọc Đại, Mathematics teacher
-Lê Triệu Đầu, Civil Engineer, Mathematics teacher
-Phạm Thị Bình Giang, Dentist
-Vũ Trường Giang, Science teacher
-Đỗ Đình Hoàng, Graduate Student in Chemistry
-Dương Minh Kính, English teacher
-Trần Chung Ngọc, Assistant Professor in Physics
-Dương Đức Nhự, Assistant Professor in English
-Virochana Omkar, Foreign Language teacher
-Sang Thạch, English teacher
-Nguyễn Trọng Thị, Science teacher
-Dương Thiệu Toan, Mechanical Engineer, College Instructor
-Đỗ Đình Tuân, Assistant Professor in Linguistics

Duy Thanh, Artist

Foreword

The recent influx of Indochinese refugees into the United States has added thousands of students needing special attention to American schools. The sudden change to a new educational system and a new language of instruction experienced by Indochinese students has been extremely difficult and frustrating for them and has caused great concern among teachers. Although the learning of English is a priority, it takes a long time for students to acquire sufficient mastery of the new language to study every subject taught entirely in English. Thus, it is practically impossible for them to continue their full educational development in all content areas. High school subjects that involve technical terminology such as Biology, Physics, Chemistry, and Mathematics are especially difficult for these students. The same is true for subjects such as United States History which require some elementary background acquired by most Americans through mere exposure.

What is needed, in fact, is a bridge between the concepts and skills acquired by students in Indochina and the new knowledge that should be acquired here in the United States. This series of supplements is designed to answer that need.

We are grateful to the editors and consultants, mostly prominent high-school teachers in Indochina, for the time and effort spent in completing this booklet. We also wish to acknowledge the support staff who worked so diligently on this project.

Maria Medina Swanson, Director
Guillermo DeHoogh, Associate Director
Đỗ Đình Tuấn, Coordinator

សេចក្ដីផ្ដើម

ការដែលកើនមានកាន់តែច្រើននៃជនភៀសខ្លួន
ពីកម្ពុជាមកសហរដ្ឋអាមេរិកបានបង្កើនចំនួនសិស្សដែលត្រូវ
ការឲ្យគេយកចិត្តទុកដាក់ពិសេសពីសាលារៀនរបស់គេផង ។ ការផ្លាស់
ប្ដូរយ៉ាងឆាប់រហ័សទៅកាន់វិធីនៃការសិក្សារបៀបថ្មី ហើយ
និងភាសាថ្មីដែលសិស្សមកពីកម្ពុជាបានជួបប្រទះនឹងការ
លំបាកនឹងខកចិត្ត ហើយបានធ្វើឲ្យសាស្ត្រាចារ្យមានការជាប់
អារម្មណ៍ផងដែរ ។ ទោះបីការសិក្សានៃភាសាអង់គ្លេសជាភាសាទី
ពីរក៏ដោយ និស្សិតត្រូវការចំណាយពេលច្រើនសំរាប់ឲ្យ
បានចេះភាសាថ្មីនេះ ដើម្បីនឹងសិក្សាវិជ្ជាគ្រប់បែបយ៉ាងទៀតដែល
បង្រៀនជាភាសាអង់គ្លេស ។ ហេតុដូច្នេះហើយនិស្សិតមិនអាច
នឹងបន្តការសិក្សាឲ្យបានពេញលេញនូវគ្រប់មុខវិជ្ជា ។ មុខ
វិជ្ជាទាំងឡាយនៅក្នុងវិទ្យាល័យដែលមានពាក្យបច្ចេកទេសខ្លះ ដូច
ជាវិទ្យាសាស្ត្រ ប្រវត្តិវិទ្យា គីមី ហើយនឹងគណិតសាស្ត្រ ជាដើម ពិ
បាកពិសេសសំរាប់ពួកនិស្សិតទាំងនេះ ។ ការលំបាកក៏មានដូច
គ្នាក្នុងការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលតម្រូវ
ឲ្យមានការចេះដឹងពីបុគ្គលជាអាទិកជន ហើយដែល
ជនជាតិអាមេរិកទាំងបានដឹងរួច តាមការរៀនរៀងច្រើនមក
ហើយ ។

ការដែលត្រូវការជាការចាំបាច់ គឺជាការភ្ជាប់រវាងគំ
និតនឹងនីតិសម្បទា ដែលនិស្សិតបានទទួលកាលនៅកម្ពុជា
នឹងការចេះដឹងថ្មី ដែលត្រូវបានទទួលនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ។
ជំពូកបរិច្ឆេទទាំងនេះបានធ្វើសំរាប់នឹងបង្គាប់នូវការត្រូវ

ការនេះ ។

យើងទាំងអស់គ្នា សូមថ្លែងអំណរគុណ ដល់អ្នកនិពន្ធ ទាំងបីរូប ក្រុមទាំងឡាយ ដែលគាំទ្រ ... សម្រួល ចាប់ផ្ដើម ធ្វើកិច្ចការ ... នៅពេលនេះ ដែលបានចំណាយពេលវេលា ក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ ។ យើងសូមថ្លែងអំណរគុណ ដល់ ... ដែលបានធ្វើការ យ៉ាងសកម្ម ក្នុង ការងារនេះដែរ ។

Maria Medina Swanson
Guillermo DeHoogh
Do Dinh Tuan

INTRODUCTION

The Indochinese High-School Supplements is a series of six handbooks especially designed for the Indochinese student in American high-schools. Five of the supplements are in Vietnamese and each deals with a specific subject-area : chemistry, physics, biology, mathematics or U.S. history. The sixth book is in Khmer and is a supplement for U.S. history. These supplements cannot in any way replace the textbook, but are designed to help the student in understanding the textbook. Serving as a language bridge, they can help the student to maintain his or her normal rate of progress in each subject area. The material presented was compiled and adapted from high school texts in order that the terms and concepts would be applicable to standard secondary textbooks and so that a similar curriculum would be followed. Although these supplements are not without some imperfections, it is hoped that they will be a major asset to the student and the teacher.

Each handbook in the series is composed of two parts, Basic Concepts and Glossary of Technical Terms. Part I, Basic Concepts, contains brief "lessons" pertaining to the appropriate subject area. These lessons provide key concepts of the subject presented in summary form. Preceding the Vietnamese or Khmer summaries are outlines of the lessons in English meant to serve as a content guide for the teacher. In the Mathematics Supplement, Part I is made up of geometry postulates and theorems instead of the lessons found in the other booklets.

Part II, Glossary of Technical Terms, can be used as a special dictionary. Technical terms pertinent to the subject area are presented in English followed by the Vietnamese (or Khmer) equivalent and an extensive description of the term, with examples when necessary, in Vietnamese (or Khmer).

It is hoped that these booklets will serve as tangible aids to help Indochinese students progress in their education, thereby increasing their chances for a better future in the United States.

Do Dinh Tuan, Coordinator
Midwest Indochinese Resource Center

បញ្ញាយោគ

បរិសិដ្ឋ សំរាប់វិទ្យាល័យវិជ្ជាកសិកម្មនិងជំពូក សៀវ-
ភៅដែលទាំងអស់មាន ៦ក្បាល គ្រោងនឹងនាំ ដល់សិស្ស សំរាប់ផ្សព្វ
ផ្សាយគិតសម្មតិនិងនៅក្នុងវិទ្យាល័យ ភាសាខ្មែរទាំងឡាយ។

សៀវភៅ៦ក្បាល ស់រសេរអំពីគណិតសាស្ត្រ ហើយសៀវភៅ
ទីមួយៗ សំរាប់វិជ្ជាមួយៗ : គឺ ជីវវិទ្យា រូបវិទ្យា គីមីសាស្ត្រ
គណិតសាស្ត្រ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ភូមិសាស្ត្រ ភាសាខ្មែរ។ សៀវភៅទាំង
ស់សេរអំពីគាត់ស្អិរ ហើយដាក់សង្ខេប សំរាប់ប្រវត្តិសាស្ត្រ នៃ
ប្រទេសភាសាខ្មែរ។ បរិសិដ្ឋទាំងអស់នេះ យ៉ាងណាក៏ដោយ
ក៏និងការជួយសិស្ស សៀវភៅសិក្សា ដើម្បីយកមកនៃសៀវភៅ
ទាំងនេះ គ្រោងសំរាប់ជាជំនួយដល់និស្សិតក្នុងការយល់នៃសៀវ-
ភៅសិក្សាដែរ។ សៀវភៅនេះនឹងជាជំនួយនៃភាសាដល់
និស្សិតក្នុងការរៀនមុននឹងរៀនដោយការសិក្សាក្នុង
ការរៀនរៀននៃវិជ្ជា។ សម្រាប់ៈ ទិន្នន័យដែលបញ្ចូលមានរៀបចំ
ដោយគំនូរ ហើយយកលំនាំតាមសៀវភៅវិទ្យាល័យ ប៉ារីស ក្នុង
វិទ្យាល័យក្នុងលំនាំព្យាកាច់និងគំនិតភាពត្រឹមត្រូវក្នុងសៀវភៅ
ជាច្រើន។ ដូច្នេះ ហើយគេនឹងធ្វើតាមកម្មវិធីនៃការសិក្សា
ដែលមានសំរាំងដើរតួ។ ទុះអំពីបរិសិដ្ឋទាំងនេះមានការខ្វះ
យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏គេសង្ឃឹមថា បរិសិដ្ឋទាំងនេះ នាំមកនូវ
ប្រយោជន៍ មួយដល់និស្សិតនិងគ្រូ។

សៀវភៅទីមួយក្នុងជំពូកវិជ្ជាគណិតអំពីវិជ្ជា
គឺ : គំនិតដំបូងស្តីអំពីនិង វេក្ទ័រ គ្រីប ភាសាបរទេស។
វិជ្ជាទី ១ គឺវិជ្ជាគំនិត គំនិតដំបូងស្តីអំពីបានរៀបរៀងសំរាប់

ដែលត្រូវ សម្រួល ឲ្យស្របតាមប្រជាជន ។ មេរៀនទាំងប៉ុណ្ណេះ
បានធ្វើឡើងនូវគំនិតដើមមូលដ្ឋាន សំរាប់ប្រជាជន ដែលលាតត្រដាង
បង្ហាញពីរបៀបសរសេរ ។

មេរៀនសរសេរ សរសេរពីភាសា របស់គ្រូដែលធ្លាប់
ធ្វើជាមេរៀន សម្រាប់ពីភាសាខ្មែរ បានធំយកទុក ប្រើដល់គ្រូ
ទើបក៏សំរាប់ សាស្ត្រាចារ្យ ។

វិធីគម្រប់ ៦ គឺ អក្ខរាក្រិយ ពាក្យប្ដូរការមើលភាព
ប្រើម្ដងពីរបីក្រិយកលើសមួយ ។ ពាក្យប្ដូរការមើល ដែល
ត្រូវវិបបតាមប្រជាជន បានបង្ហាញពីភាសាអង់គ្លេស ហើយប្រែ
តាមជាភាសាខ្មែរ ដោយបានប្រើពាក្យដែលមានន័យដូចគ្នា ។
ហើយក្រោមទាំងបានការពិពណ៌នា ឬក្បួនក្បាយទូលំទូលាយ
ពីពាក្យនោះ ក្រោមទាំងមានឧទាហរណ៍ គំរូប្រើប្រយោគ
ពេលដែលពីការធំជាប់ ។

យើងសង្ឃឹមថា សៀវភៅនេះនឹងផ្ដល់នូវជំនួយជួយ
យ៉ាងធំធេងដល់និស្សិតខ្មែរ ឲ្យមានការជឿជាក់ លូតលាស់ក្នុងការ
សិក្សា ។ ពីហេតុដែលសៀវភៅនេះ កាលនឹងមាន អនាគតប្រសើរ
ពីងនេះ ពិតពិតជាជំនួសប្រើប្រាស់ក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក ។

Do Dinh Tuan, Coordinator
Midwest Indochinese Resource Cent

PART I

គំនិតជាមូលដ្ឋាន

Basic Concepts

ENGLISH OUTLINES OF HISTORY LESSONS

BASIC CONCEPTS

LESSON 1. PURITANISM: A MISSION ON TRIAL

- The decline of Puritan power
- The Puritan legacy - the Puritan ethic

LESSON 2. AMERICAN INDEPENDENCE: A STUDY IN REVOLUTION

- The many interacting forces causing revolution
- The British point of view
- The rebels' point of view
- An attempt at compromise
- The problem of taxation
- Locke's doctrine of natural rights
- The economic limitations of the colonies
- The conflict within the colonies
- The new nation based on the Declare of Independence

LESSON 3. THE NEW REPUBLIC: A STRUGGLE FOR UNITY AND DEMOCRACY

- The evolving of a new system of government
- The framing of the constitution
- The 3 branches of government
- Election practices

LESSON 4. SLAVERY

- Origin and development of slavery in America
- The situation of the negro prior to the Civil War
- The Abolition movement
- The legacy of slavery

LESSON 5. CIVIL WAR: THE TESTING OF UNION

- The issues of states rights and slavery
- The faulty interpretation of the war by Americans
- The damaging emotional effects of the war
- The purpose and meaning of the war expressed in the Gettysburg Address

LESSON 6. THE BLACK EXPERIENCE: THE NEGRO STRUGGLE FOR ACCEPTANCE

- The banning of racial discrimination in war industries
- Laws not implemented
- Achievements of Blacks as segregation prevailed
- The first and second reconstructions

LESSON 7. THE FRONTIER: EXPANSION'S IMPACT ON AMERICAN DEVELOPMENT

-The definition of the American after the revolution
-Individualism as a principle American characteristic
-The importance of the availability of land
-The effects of industrialism
-Frontier and Urban living

LESSON 8. THE CITY

-The U.S. as industrialized and urbanized in the beginning
-The problems and challenges of the city
-The dilemma of American cities today

LESSON 9. THE AMERICAN ECONOMY

-The effect of the railroad
-The achievement of self sustaining growth
-The beginning of grant coorporation and the factors favoring the "captain of industry".
-The drastic changes in America : population, business.

LESSON 10. RESPONSE TO INDUSTRIALISM

-Reform rather than over-throw of the economic system
-Description and goals of various groups working for change
-The differing views of Roosevelt Wilson

LESSON 11. EUROPEAN RELATIONS: CONFLICTS OVER NEUTRALITY

-American isolationism before and after World War I

LESSON 12. HEMISPHERIC RELATIONS: FROM PATTERNALISM TO PARTNERSHIP

-Indifference to conflict to cooperation
-American economic and political involvement in the Western Hemisphere

LESSON 13. ASIAN RELATIONS : CHALLENGES OF IMPERIALISM

-Open Door Policy
-Japan as a world power
-Increased American involvement in Asian affairs
-The U.S. as a Pacific Power
-The Rise of Asian Nationalism

LESSON 14. THE 1920'S : CONFLICT IN VALUES

- American pluralistic society
-The fight against change
-The stock market crash.

LESSON 15. DEPRESSION AND THE NEW DEAL: A STUDY OF GOVERNMENT'S ROLE

-Drawbacks of the New Deal
-Increased Government involvement and bureaucracy
-The idea deficit financing
-Attention to Conservation
-Minimum welfare and security as a right

LESSON 16. ORIGINS OF WORLD CONFLICT: TOTALITARIANISM

-Pearl Harbor : the end of isolationism
-U.S. isolationism as a possible factor in World War II

LESSON 17. WORLD WAR II - THE RESPONSE TO AGRESSION

-Soviet vs. Anglo-American objectives at the end of the war
-The legacies of the war : good and bad

LESSON 18. THE U.S. POLICY OF LEADERSHIP AND DEFENSE OF THE "FREE WORLD"

-The revisionist historians' view of the cold war
-Another historical view : the U.S. as a wise power
-The end of "free security"

LESSON 19. AMERICA AFTER WORLD WAR II: STABILITY AND CHANGE

-The emergence of civil rights issues
-The effects of Sputnik I
-The ignoring of important changes in the 50's
-The 60's as the transition period.

LESSON 20. CONTEMPORARY FOREIGN POLICY: INTERNATIONAL CHALLENGES

-The deadlock of the nuclear threat
-Power shifts among the major alliances
-De Gaulle's plan for France's role in Europe
-The occupation of Czechoslovakia
-The Berlin wall
-The relaxation of tensions between the U.S. and the Soviet Union.
-The Third World
-

LESSON 21. TOWARD THE FUTURE: CHALLENGES OF THE 1960's AND 1970's

-A brief summary of the changes the U.S. has experienced and what the future holds.

Lesson 1: Puritanism

មេរៀនទី១ : ទ្រឹស្ដីពៀរិរីតិន

វិរសាធនកម្មនៃបក្ខជិតពៀរិរីតិនមិនបានសម្រេច ហើយក្លាយទៅជាកំម្រិតភាគមួយនៃធាតុទឹងជំនឿ។ ហេតុការណ៍ចាប់ផ្ដើមហើយលាតត្រដាង យ៉ាងឆាប់រហ័ស អាណានិគមមួយដែលគាត់តាំងជាអ្នកមានជំនឿភាគច្រើនជាអ្នកមានទ្រព្យ ណាស់សេដ្ឋកិច្ច។ អាណានិគមបរិតតិតព្រស់ល្អតជំរើន តើញចំណាយពេលវេលាតិចច្រើនដើម្បីទាញអារម្មណ៍មនុស្សទាំងឡាយ។ គោលគំនិតសំខាន់នៃមនុស្សនូវគំនិតបក្ខជិតពៀរិរីតិន ផ្ដោតតែទៅលើទ្រឹស្ដីពៀរិរីតិន ដែលក្រោយគេបង្កើតឡើង។

តែទ្រឹស្ដីពៀរិរីតិនមិនសាបសូន្យឡើយ។ ទ្រឹស្ដីពៀរិរិតិនទៅតែបានរក្សា ហើយអាមេរិកាំងភាគច្រើនជំនឿសាសនាពៀរិរីតិនជាមនុស្សមានលើ ភាពអាចយកការទទួលខុសត្រូវខាងនៃកនយោបាយ ដើម្បីធ្វើវិភាគទានចំពោះការរតីវឌ្ឍនៃប្រជាធិបតេយ្យអាមេរិកាំង។ តាមគតិពៀរិរីតិនជាមនុស្សម្នាក់ៗត្រូវតែអប់រំ ដើម្បីគេអាចរកឃើញសេចក្តីពិតក្នុងគម្ពីរ ហើយខ្លួនឯងបានក្លាយទៅជាវត្តគតិអាមេរិកាំងថា មនុស្សម្នាក់ៗត្រូវតែអប់រំដើម្បីគេអាចបោះឆ្នោតយ៉ាងវៃ។

ឧត្តមគតិជាគេរ៍ ទាំងនេះជាមួយនឹងសេចក្ដីបញ្ជាក់នៃសាសនាពៀរិរីតិនអំពីកិច្ចការពិបាក នឹងសេចក្ដីប៉ះពេញ

កិច្ចការនឹងរកក្រុមមួយខាងជំនឿយ៉ាងតឹងរឹង នុក្ខមតិចិង
គេក៏បានត្រូវប្រឆាំងនឹងសីលធម៌ពៀរីតិន ។ សីលធម៌ពៀរី
តិនបានជំរុញនូវជីវភាពរស់នៅនៃមនុស្សលោក ហើយជីវ
ភាពថ្មីប្រសើរ សម្រាប់បញ្ជិតជីវភាពមួយដែលមនុស្ស
ម្នាក់ៗធ្វើការតាមសមត្ថភាពដែលគេមាន ហើយរបៀបធ្វើបុណ្យ
សម្រាប់សេចក្ដីប្រសើរនៃសង្គមជាង រៀបសាងនូវសេចក្ដីរាយ
លោភជាង ។

ទោះបីសីលធម៌សក្យពៀរីតិន ត្រូវគេរិះគន់
ពិសេសចំពោះអារម្មណ៍នៃចិត្ត ដោយភាពមិនភ្ជង់នឹងការយក
ចិត្តទុកដាក់ចំពោះជោគជ័យសំខាន់ៗ អ្នកខ្លះបានសរសើរបញ្ជិត
ពៀរីតិនរក៏ពេញចិត្តថាជា ដើម្បីបង្កើតក្រុមមួយដែលធ្វើ
ឲ្យមនុស្សនេះទទួលខុសត្រូវដោយខ្លួនឯងនឹងចំពោះអ្នកដទៃខាង
ជីវិត ។ សហគមន៍ពៀរីតិនពិតជាសង្គមមួយចំពោះនូវគំនិត
ថ្មីខ្ពស់ សីលធម៌ សេចក្ដីថតថ្លៃនិងពិតុណសម្បត្តិដែល
នូវកសិណក្នុងការកសាងរដ្ឋនេះ ។

លោកគ្រូវ៉ៃតិនរ៉ុស្ទពីរ៉ូ អ្នកសាស្ត្រាចារ្យនៃរដ្ឋាភិបាល
អាមេរិកាំង បានរំលឹកឃើញថា៖ សីលធម៌លើភាពចិត្តបរិហាធិប
តេយ្យភាពនៃសហគមន៍ពៀរីតិន ។ លោកបានសរសេរថា ៖
... គេមិនអាចបំភ្លេចបានពិតប្រាកដថាសម្បុរ័យនៃការបាស់
ប្តូរនឹងស្ថានភាពប្រែប្រួលដែលប្រជាធិបតេយ្យអាមេរិកាំង
ផ្ដើមឡើងលើការសាងនៃប្រជាជាតិ ដែលមានសីលធម៌វិន័យ
សច្ចៈ និងសាសនិយម ។ ដោយកំហុសនិងសេចក្ដីញៀត
ដោយជម្រាបដែលសាសនាពៀរីតិនពីខាងជើង ប្រើសេរីដែល
ប្រជាធិបតេយ្យភាពអាមេរិកាំងបាននឹងកំពុងរក្សាការ

ដូច្នេះ ក្រៅពីសីលធម៌ ... ម៉ែស្ដី ពៀរវិចិត្រ ជាគោលមួយ ដោយការ
សម្បជញ្ញៈ អាមេរិកាំង វិជ្ជមានមួយ ត្រូវសេចក្ដីទទួលខុស
ត្រូវ ធ្វើមញ្ញា ដោយការសេរីភាពបុគ្គលជាក់ស្ដែងដើម្បី ដម្កល់ញ្ញា
ដោយការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា ភាពទំនើប បានត្រូវ ដោយការសេរីភាព ។
ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា ភាពឧត្ដមនិយម ជួតលាស់ យ៉ាងខ្លាំង ក្លាំងដ៏
ទាំងនេះ ដូចជា តាមមធ្យោបាយ កម្រិតភាព លោកគ៏ ក៏ព្រោះយើង
កំពុងដឹកកញ្ចប់ សីលធម៌ នៃ ម៉ែស្ដី ពៀរវិចិត្រ ។

ព្រោះបើសង្គ្រាមនៃលក់ស៊ុំងក្នុងដែនសូវរ៉ាននិយ សំខាន់ខាងវិជ្ជាការយោធាតែក្រោយមក ក្លាយទៅជាគំរូមួយនៃ ទឹកចិត្តបដិវត្តអាមេរិកកាំង ។ គំនូរនេះគូរដោយអាយ៉ស់ ដូលីតាំលប្រមាណ១០ក្រោយសង្គ្រាម គំនូរបង្ហាញនូវការប៉ាក់ ទឹកព្រឹលរត់ចេញពីកំភ្លើងធំទឹកអាងក្រស់ ហើយកិត្តមាន បាញ់តម្កួយគ្រាប់ ។ គំនូរក្រោយមកនេះ ព្រឹត្តការណ៍កើតឡើង ក្នុងសតវត្សទី១៩ គំនូរទាំងនេះមិនគ្រាន់តែបង្ហាញនូវ ការវាយតបមកវិញនៃអ្នកអាណានិគមតែប៉ុណ្ណោះ ព្រម ទាំងជំហររឹងប៉ឹងដែរ ។ តើការប្រែប្រួលដូច្នោះ មានសារៈ សំខាន់អ្វីខ្លះដល់ព្រោះព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ ?

Lesson 2: American Independence

មេរៀនទី២ : ឯករាជ្យនៃជាតិអាមេរិកាំង

ការបដិវត្តអាមេរិកកាំងបានកើតឡើងដោយច្រើន កត្តាពលរបស់គេ ។ សេចក្តីពេញចិត្តដោយខ្លួនឯង គំនិតគំនូរ សេចក្តីអាប់អួននឹងការសងសឹក បានរួមទៅជាកម្លាំងមួយ ពីក្រោយការបដិវត្តអាមេរិកកាំង ។ ការឃោសនាគឺជាប្រើ ច្រើនដែលធ្វើឲ្យកងកម្លាំងម្នាងទៀតធ្លាក់ទឹកចិត្ត ។ គេអាចសន្និដ្ឋាន

ជារដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេស យល់ព្រមឲ្យនូវការសម្រេចចិត្តនៃពួកបាល់
បោរអាមេរិកតាំង ហើយពួកបាល់បោរក៏យល់ព្រមឲ្យនូវបណ្ដាំនៃ
រដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេសវិញ ។ តាមសេចក្ដីយល់ឃើញនៃជនជាតិអង់
គ្លេស សមាជិកទាំងឡាយនៃចក្រភពអង់គ្លេស ទោះរស់នៅក្នុង
អាណានិគមណាក៏ដោយ ក៏ស្មើភាពនឹងប្រជារាស្ត្រអង់គ្លេស ។ គេត្រូវ
តែគោរពច្បាប់ទាំងឡាយ ហើយក៏ភក្ដីស្មោះចំពោះរដ្ឋាភិបាល
អង់គ្លេសវិញ ។ ដរាបណាទាំងពេលរដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេសបាន
បង្កើតអាណានិគម ហើយយល់ព្រមឲ្យច្បាប់ដូចគ្នានឹងជើង
ច្បាស់ជាដែលប្រយោជន៍ទាំងមូលនៃចក្រភព គេសង្ឃឹមថា
ប្រជារាស្ត្រនឹងទទួលស្គាល់នូវអំណាចនៃរដ្ឋាភិបាលដោយគិត
ចំពោះ ។

ក្នុងចម្បាំងមួយអំពីពួកបាល់បោរអ្នកដឹកនាំ
អង់គ្លេសជឿថាគេកំពុងអាចច្បាប់នឹងបញ្ញត្តិ ។ ការកំទេច
ក្រុមហ៊ុនខៃកើតអ៊ីសអិនឌីយ៉ាបានបញ្ចប់នូវបញ្ញត្តិ ហេតុនេះចេញ
វិធីសាស្ត្រសេចក្ដីគម្រោងកំហែងដល់ប្រជារាស្ត្រនឹងអ្នករដ្ឋការព្រៃ
សម្បត្តិត្រូវគេបំផ្លាញដោយហើយច្បាប់រដ្ឋសភាក៏ត្រូវគេ
មើលងាយវិញ ។

ជនជាតិអង់គ្លេសក៏មើលពួកអាណានិគមជាក្មេង
រឹងក្បាលមិនដឹងខ្វល់ខ្វាយ ។ ក្នុងសម័យអាណានិគម អ្នកអាណានិគម
បានទទួលផលរុះក្នុងនាមជាសមាជិកនៃចក្រភពអង់គ្លេស ។
ដោយហេតុអភិវឌ្ឍន៍នឹងការចិត្តចេះនៃអាណានិគម បានទទួល
អាសាអាជ្ញាដោយគិតយោធាអង់គ្លេសសេចក្ដីបង្កើតសេចក្ដីនៃពួកអា
ណានិគមជំពោះវិភាគទានសម្រាប់គាំទ្រចក្រភពអង់គ្លេស
ត្រូវជនជាតិអង់គ្លេសពេញចិត្តអាស្រ័យគន់ ។

ប៉ុន្តែ ទោះជា យ៉ាងណា រដ្ឋាភិបាល អង់គ្លេស សម្រុះ សម្រួលជាមួយអ្នកអាណានិគម ។ កាលដែលអ្នកអាណានិគម ជំទាស់នូវច្បាប់ស្តីអំពីការបង់ពន្ធក្នុងស្រុក រដ្ឋាភិបាលអង់គ្លេស ក៏បំភ្លេចច្បាប់នេះទៅ ។ ពេលដែលច្បាប់ស្តីអំពីការបង់ពន្ធជំ នោះវិញ ឯកតែបរទេសមិនបានសំរេចសំផល រដ្ឋាភិបាលអង់ គ្លេស ក៏បំភ្លេចច្បាប់នេះមួយដងទៀត ។

តែក្រោយពេលការជិបល្បែងវិកចៅ បញ្ហានេះ ឯងទើបពួកអ្នករដ្ឋការដែលតានចិត្តសំរេះសំរួលជាមួយពួក អាណានិគមបានខំ ការសន្តិប្រតិបត្តិនូវនយោបាយមួយដែល គេយល់ជាមានប្រសិទ្ធភាពជាង ។

ពួកបាស់តុនបានរក្សានូវមិត្តភាពមួយខ្លះអំពី រដ្ឋាភិបាលក្រោកក្លី ។ ក្នុងពេលទទួលស្គាល់អំណាចមិនខ្លះខ្លះ ឲ្យក្រពងអាណាចក្រអង់គ្លេស គេក៏មិនបានយល់ច្បាស់ជា រដ្ឋសភាមានសិទ្ធិដើម្បីតែងតាំងច្បាប់សំរាប់អាណានិគម តំងឡាយគ្រប់ប្រការណ៍ ជាពិសេសការបង់ពន្ធ ។

គេបានជំរឿកជាតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញអង់គ្លេស ថារដ្ឋសភាគ្មានសិទ្ធិតែងច្បាប់សំរាប់ម៉ាសាជូសិត ដូចសភា ម៉ាសាជូសិតដែលត្រូវតែងច្បាប់សំរាប់ហាងប្រតាង ។

ទោះនៅក្នុងរដ្ឋអង់គ្លេសក៏ត្រូវបង់ពន្ធតាមរយៈ អ្នកតំណាងរបស់ខ្លួនដែរ ។ ក្នុងអាណានិគមអាមេរិកាំងប្រការណ៍ នេះមានន័យជាសភាអាណានិគម ។

ក្រៅអំពីការបញ្ជាក់នូវមុខងាររបស់គេដោយអាង រដ្ឋធម្មនុញ្ញអង់គ្លេស ពួកបាស់តុនក៏បានលើកយកទ្រឹស្តីលោក ឡុកតែមកពីក្រោះ ។ លោកឡុកគឺបានសរសេរថាអ្នក

ក្រោមបង្គាប់ជនជាតិអង់គ្លេសទាំងឡាយនៃរដ្ឋណាក៏ក៏ត្រូវមាន
សិទ្ធិជាជនជាតិចំពោះដីវិភាគ សេរីភាពទាំងសព្វគ្រប់ដែល
គាប់រដ្ឋាភិបាលណាមួយគាបសង្កត់ ហើយគ្មានគ្រោះថ្នាក់
ឡើយ ។ បើរដ្ឋាភិបាលណាបំពានបំបិទសេរីភាពសិទ្ធិជនជា
ជាតិនៃជនសញ្ជាតិប្រព្រឹត្តិការៈទាំងក៏លាក់រដ្ឋាភិបាលនោះ
ពោល ការណ៍សេដ្ឋកិច្ចនៃពួកបាស់ព្រោះសិទ្ធចៅលើដំណើរ
ជានយោបាយជនជាតិអង់គ្លេសរាជការ ដំណើរអភិវឌ្ឍ
អាណានិគម ។ ទោះអ្នកនៅទិសខាងលិចមានសមត្ថភាព
ដ៏ទូលំទូលាយ ដើម្បីរកចំណេះយ៉ាងណាក៏ គេមិនបានអនុ
ញ្ញាតិឲ្យធ្វើដំណើរទៅកាន់ទិសខាងលិចនៃអាភ្រិកលាទិន
បានឡើយ ។ សហគ្រាស់អាណានិគមក្នុងឆមជ្ញេញ ឱ្យស្ដាប់
ធនធានការកេងប្រវ័ញ្ចទឹកដី ក៏ត្រូវបានដាក់កំរិត ហើយ
ច្បាប់ទម្លាប់ពិភពវិទ្យាសាស្ត្រ ខាងផ្នែកកសិកម្មបានអនុ
ញ្ញាតិឲ្យធ្វើក្នុងដំបន់ខ្លះៗ ។ ម្ចាស់សហគ្រាសអាមេរិកាំង
អាចយកចំណេញបានច្រើន ប៉ុន្តែមានសេរីភាពគ្រប់គ្រាន់
ដើម្បីធ្វើជំនួញ ទៅទីណាក៏មួយអ្នកណាដែលគេបំណង ។

ឆ្នាំ ១៩៧៥ ការខ្វះគ្នាទាំងនេះ ជួនកាលជាត្រូវ
គ្នា ហើយជម្លោះអំពីអំណាចក្នុងអាណានិគមទាំងឡាយ
ក្លាយទៅជាការប្រយុទ្ធមួយ ។ ព្រោះគេមើលការបង្កើតគំរូ
ជួនជាការប្រយុទ្ធមួយៈភាពគូសត្រូវទាំងពីរ ក្នុងអាណានិ
គមក៏ជាការប្រយុទ្ធមួយរវាងអង់គ្លេសនឹងអាណានិគម
ទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាៈ អាត្តិជនទាំងឡាយដែលធ្លាប់ទទួលសេចក្តី
សប្បុរស សប្បាយអំពីរដ្ឋាភិបាលចក្រពត្តិ តាំងពីមានការ
ចាប់ផ្តើមបាត់បង់ច្រើនក្នុងពេលជាសប្តាហ៍ សង្គ្រាមនិយម ។
គេក៏បានប្រឆាំងជាមួយអ្នកធ្វើបដិវត្តន៍ ក្នុងប្រឆាំងសង្គ្រាម ហើ

ជំពាប់ ។ ក្នុងពេលនេះ គេបានឲ្យឱកាស បដិវត្តន៍អាមេរិកាំង ហើយយល់ថា នោះជាដំណោះមួយចំពោះ អ្នកកាន់អំណាច ក្នុងអាណានិគម ប្រកបដោយការប្រយុទ្ធ សម្រាប់រដ្ឋាភិបាលអាណានិគមនេះឯង ។

ការបដិវត្តន៍អាមេរិកាំង បានដើរឡើងដោយ ការផ្លាស់ប្ដូរអ្នក ការមើលទៅលើហេតុការណ៍អាមេរិកាំង ហើយលុតជម្រើនដំបងនៃអារម្មណ៍មួយទៅលើសិទ្ធិ នយោបាយនៃក្រុមនៃមនុស្សលោក ហើយការបដិវត្តន៍ ក៏បានឡើងដល់កំរិតខ្ពស់ ដោយបង្កើតគោលនយោបាយ លម្អិតនៃការបដិវត្តន៍ ដ៏កំណើតនៃរដ្ឋមួយថ្មី យ៉ាង ភាមជំនឿថា បានតស៊ូ ប្រកាសក្នុងសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ ៖ " គឺមនុស្សទាំងឡាយដែលជាអ្នកកើតបង្កើតត្រូវ មានសិទ្ធិស្មើគ្នា ហើយជីវិតសេរីភាព និងសុភមង្គល ក៏មិនអាចយកចេញពីមនុស្សបានឡើយ ។ ដើម្បីការពារ សិទ្ធិទាំងនេះ រដ្ឋាភិបាលក៏បានបង្កើតឡើងដោយកម្ម ពលមនុស្ស ហើយក៏មានរបៀបគ្រប់គ្រងសម្រាប់ប្រើប្រាស់ អំណាច ។

Lesson 3: The new Republic

មេរៀនទី៣ ៈ សាធារណរដ្ឋ

អ្នកនយោបាយដំបូងៗដែលគោរព ឬ ខំ ចំពោះ សំនួរ ថាតើរដ្ឋាភិបាលនឹងត្រូវបានគ្រប់គ្រងតាមរបៀបណា? ពុំបាន រកឃើញចម្លើយសំរេចសម្រាប់អភិវឌ្ឍនៈក្នុងអនាគតនៃ រដ្ឋាភិបាល ។ គេឃើញថាប្រមាណឆ្នាំដំបូងរដ្ឋាភិបាលបាន ទទួលជោគជ័យច្រើនជាងបរាជ័យ ។ ក្រោយមួយដំហាន ចំលើកដំបូងរដ្ឋទាំងឡាយយកបាន ៖ ប្រមូលគ្នាក្រោមរដ្ឋា ភិបាលតែមួយនឹងនោះ ស្លាក់ចំពោះគោលបំណងតែ ៗ ដែលបានសំរេចក្នុងពេលលោកហ្សក ស៊ិនធៈជាប្រធានាធិបតី រដ្ឋាភិបាលបានអនុញ្ញាតិឲ្យប្រជារាស្ត្រគ្រប់ជាតិចៀកចូលរួម ក្នុងជលនានយោបាយជាតិ ។

មានកិច្ចពល ឯ ច្រើន ៗដែលបានចូលរួមក្នុងការ អភិវឌ្ឍនៈនេះ ។ ២ ការណ៍សំខាន់ៗក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ គឺដំ ហានដំបូងដ៏សំខាន់តាមរបៀបមួយហើយក្នុងសម្រាប់រដ្ឋាភិបាលថ្មី ។ សេចក្តីសោះស្លាក់ចំពោះមហាសម្ព័ន្ធក្នុងពេលនោះហាក់ដូចជា ជួយផងសំខាន់មួយឲ្យរដ្ឋាភិបាលល្អភ្លាត់ជ្រើន ។

ការកើតឡើងនៃបក្សនយោបាយបណ្តាលឲ្យ ប្រជាជនមានបក្សនយោបាយដើម្បីចូលរួមជាងៗដឹកនយោបាយ នឹងមានឱកាសសំដែងនូវមតិរបស់ខ្លួន ។ តាំងពីពេលប្រជា

ធានាធិបតី អ៊ំ អ្នកដឹកនាំនៃបក្ស របស់គាត់ និង អ៊ំ ប្រធានរដ្ឋ
គាត់មានតំណាង ច្រើនជាង ហើយក៏អ៊ំ អ្នកទទួលខុសត្រូវចំ
ពោះសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះ នៃសាធារណរដ្ឋ ។

ក្នុងពេលប្រធានាធិបតី អ៊ំ អ្នកទទួលខុសត្រូវចំ
ពោះសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះ នៃសាធារណរដ្ឋ នាគ្នា ការពារនូវសំខាន់
មានអាទិ អ៊ំ អ្នកការពាររដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់ និងរក្សា
នៃជាតិ និង រក្សាសាមគ្គីជាតិ ផ្សេងៗ ដែលបាននៃនៅក្នុងរដ្ឋធម្ម
នុញ្ញ ជាពិសេស នូវសេរីភាព ។

គេបានរៀបរៀងការអភិវឌ្ឍន៍ទាំងនេះតាមលទ្ធិប្រជា
ធិបតី ។ ពីតនោះ អ៊ំ មានការរៀបរំលងរៀងរបៀបបោះឆ្នោតជ្រើស
អ៊ំ បក្ខជននៃសភាឃុំ ប្រជុំ និង ការរៀបរៀងច្បាប់ ស្ដីអំពីការបោះឆ្នោត ដើម្បី
បោះឆ្នោត ត្រូវធ្វើឡើងដោយ វិធីនយោបាយ ក៏មិនខាន អ៊ំ អ្នក
ទទួលភ័យព្រួយ ហៅជាលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ពេញលក្ខណៈ ដែល
ប្រជាជនច្រើនអនុញ្ញាត ខ្ពស់ជាង ដែលជាតិ វិស្សមកាល និង
វិស្សមកាល នោះ អ៊ំ ការពារគេ ប៉ុន្តែមិនមែនជាការ ក៏មិនជួប
អ៊ំ ការពារ ព្យាបាលសត្វបោះឆ្នោត ។ ក្នុងពេលដែលបង្កើត
លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនេះ លោក ហ៊ុក លីន បានជាស់ ព្រឹទ្ធ
ជនជាតិ អាមេរិក ទាំងអស់ ច្រើននៃប្រជុំ ពោះសេដ្ឋកិច្ច អោយគេ
ជួបទាំងនេះ ហើយ សេដ្ឋកិច្ច កម្ពុជា នៃ ក្នុងពេលទាំងនេះ ដើម្បី
ឲ្យបកស្រាយ មានការលំបាក អ៊ំ ច្រើន ។

Lesson 4: Slavery

មេរៀនទី៤ : ទាសភាព

ជំពូកនេះចាប់ផ្ដើមដោយរឿងមួយនិយាយអំពីជនស្រុកអាហ្វ្រិកម្នាក់ ដែលការបាត់បង់សេរីភាពរបស់គាត់មានដើមឡើង មកពីការចាប់អាវុធ ក្នុងឆ្នាំ ១៨៦០ រវាងឆ្នាំនៃជនជាតិស្រុកអាហ្វ្រិក សម្រាប់អាមេរិកកាំងមិនអាចបញ្ចប់ការដោះលែងឡើយ ទៀតផង នេះគឺជាគម្រោងនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងសីលធម៌ ដែលបែងចែកដើមកំណើតមនុស្ស ។ ពួកអាណានិគមដែលមិនចង់ការពារដំបូងនូវអាចរំលោភនូវយុត្តិធម៌ ជាហេតុធ្វើសង្គ្រាមដែលអាចកើតឡើង ។

ទាសភាពដែលផ្ដើមកំណើតនៅអាមេរិកដោយការត្រូវការ ក្នុងរវាងឆ្នាំនៃបុព្វកាលជាក្រុមដំបូងក្រោមច្បាប់បានស្រុតលាស់ក្នុងបណ្ដាលដើម្បីគេដោះលែងដីក្រៀងដីទិតបន្តស្លុះលោក ដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីដែលមានតម្លៃ ។ ក៏ប៉ុន្តែរហូតមកដល់សម័យសង្គ្រាមបដិវត្តទាសភាពនៅតែជាការចោទចាប់ជំពោះមិនទាន់ជាពិសេសក្នុងការរស់នៅខាងត្បូងប្រទេស សង្គមកិច្ចសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ នៃមាតុភូមិជាម៉ាស៊ីនកម្សាន្តការផ្តាច់ផ្តិលយកពីរប្រទេសកម្លាំងដីលំដីដែលមានដីដំណើរមិនទិសខាងលិចឈៀងខាងត្បូង ការដោះដាច់ដោយប្រើបៃនម្ចាស់ពួកខ្ញុំកញ្ជះពោះការប្រើកម្លាំងបាយពួក

ខ្ញុំកញ្ជះ ក្នុង គោលបំណង បំបាត់ ទាសភាព ក្នុង សហរដ្ឋ
អាមេរិក ។ ពួក ខ្ញុំកញ្ជះ ទាំងនោះ បានទទួល ការធ្វើបាប ធ្វើ
ទោស ពី ម្ចាស់ និង ការសង្កត់សង្កិន ។ ហេតុនេះ ខ្លះ ក៏ ធ្វើ តាម
វាសនា ខ្លះ ក៏ លួចរត់ ខ្លះ ប្រឆាំង នឹង ម្ចាស់ ក្នុង គោលបំណង
រក្សា នូវ ភាព ថ្លៃថ្នូរ នៃ មនុស្ស ។ ពួក ខ្ញុំកញ្ជះ ភាគ ខ្លះ
មាន សមត្ថភាព គ្រប់គ្រាន់ ក្នុង ការ ប្រកប វិជ្ជាជីវៈ ដើម្បី
ជីវិត ទោះ ជា យ៉ាង ណា ក៏ គេ មិន អាច ផ្តល់ នូវ សុភមង្គល
ចំពោះ គ្រួសារ បាន ឡើយ ។ ជិតដល់ ៥០០០០ ជនស្បែក
ខ្មៅ បាន ខំ តស៊ូ ដើម្បី ទាមទារ សេរីភាព ប្រមាណ ឆ្នាំ មុន សម័យ
សង្គ្រាម ក្នុង ស្រុក ។ ពួក ជនស្បែក ខ្មៅ នៅ ទិស ខាង ត្បូង
អាច មាន សម្បត្តិ ទ្រព្យ ខ្លះ ។ អាច រកស៊ី ចិញ្ចឹម គ្រួសារ តែ
គេ មិន អនុញ្ញាតិ ឲ្យ មាន សេរីភាព ខាង សេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ
ដូច ធម្មតា សម្រាប់ ជនស្បែក ស ។ នៅ ទិស ខាង
ជើង ជនស្បែក ខ្មៅ មាន សេរីភាព ពិបាក ៗ ដោយ ហេតុ
តែ ការ ប្រកួតប្រជែង ខាង ឧស្សាហកម្ម នៃ ដែនដី ភាគ
ខាងជើង មក នៅ ។

ទោះ មាន គំនិត គុំគួន ចំពោះ អាមេរិកកាំង
ស្បែក ខ្មៅ យ៉ាង ណា ចលនា ដើម្បី បំបាត់ ទាសភាព ក៏ មាន
ដំណើរ ទៅ ពី ដើម ក្នុង រវាង ១០ ឆ្នាំ មុន ពេល សង្គ្រាម ក្នុង ស្រុក
កើត ឡើង ។ អ្នក ផ្តើម គំនិត បដិវត្ត ទាំងឡាយ បាន ប្រើ
គ្រប់ មធ្យោបាយ ដើម្បី បញ្ចុះ បញ្ចូល អ្នក ដទៃ ទៀត ឲ្យ រួម
កម្លាំង គ្នា ជួយ ក្នុង ការ អនុវត្ត គម្រោង ការ ដោយ ហេតុ
ជំនាន់ ក្រោយ បាន កើត លូតលាស់ ក្នុង ចំណោម ជនជាតិ
ស្បែក ស គេ ក៏ បាន រៀបចំ និង ដឹកនាំ ការ អនុវត្ត នៃ
ការ ដែល បាន គ្រោង ទុក ។
គេ បាន បំបាត់ ចោល ទាសភាព ក្នុង សម័យ សង្គ្រាម

ក្រុងស្រីកង។ រីកដក់ដែនទាស់ភាព ពៅរីកមានខ្លះក្រុងធំៗ
ផ្ទៃរដ្ឋដែនដីស្រុកស្រែ។ ទល់មកពេលកម្ពុជាដែនៈ បញ្ញាខ្លះ
នៅរីកកើតឡើងរវាងអាមេរិកកាំងនឹងជឿ ។ កម
ពិត ដែលកើតឡើង ក្រុងលើយមុន ពីដំណាក់មួយក្រុង
កែអាការជាតិអាមេរិកកាំង ហើយកំណត់មួយក្រុង
ស្ថិតភាពរស់នៅនិងដីជាតិអាមេរិកកាំងវិញ។

Lesson 5: The Civil War

មេរៀនទី៥ : សង្គ្រាមក្នុងស្រុក

សហរដ្ឋអាមេរិកបានរៀបចំកើតឡើងសម្ព័ន្ធដ៏តូច មួយសតវត្សមក ហើយទើបពេញជាសេដ្ឋកិច្ច សាមគ្គីធំវិវត្តន៍ ស្រុងមួយ ។ កម្មវិធីនៃសហរដ្ឋនឹងចាស់ភាព បណ្តាលឲ្យការ សម្រោះសម្រួលមិនអាចធ្វើទៅបាន ។ ពេលវេលាអ្នកនៅ ទិសខាងជើងយល់ថាគេអាចបង្ខំអ្នកនៅទិសខាងត្បូង ធ្វើតាមបំណងចិត្តគេបានដោយបោះឆ្នោតឲ្យលោកលីនកូលន៍ ធ្វើជាប្រធានាធិបតី ហើយអ្នកនៅទិសខាងត្បូងយល់ថាវិប័យ វិធីនសង្គមនឹងសេដ្ឋកិច្ចត្រូវគេគំរាមកំហែង ក៏សម្រេច ចិត្តចាកចេញអំពីមហាសម្ព័ន្ធ ។ បញ្ហានៃទិសទាំងពីរក៏ បានដោះស្រាយដោយសង្គ្រាម ។

សង្គ្រាមនេះឯងមានសារសំខាន់ ហើយក៏ជាប ជោគជ័យដោះស្រាយនៃជនជាតិអាមេរិកាំងវិញ ។ តើជន ជាតិអាមេរិកាំងមានសមត្ថភាពនឹងធ្លាយឬ ខំដោះវិ ចាសកម្មនៃសង្គ្រាមនឹងដោះសេដ្ឋកិច្ចការវិនាសនៃកិច្ច សន្យាជាតិ ធ្វើស្មោះត្រង់ ប្រើប្រព័ន្ធសាស្ត្រ ការស្ថាបនាឡើង វិញ ហើយ ការកែសម្រួលកម្មវិធីយ៉ាងយូរ អាចក្លាយទៅជា ការពិតជាការមិនខាន ។ រីកចម្រើនមកពេលក្រោយ យ៉ាង ណោះក៏ដោយ អាមេរិកាំងភាគច្រើនមិនដែលបន្ទោសអំពី ភាពឃោរឃៅនៃសង្គ្រាម ។ ប្រវត្តិសាស្ត្របានគ្រប់បញ្ជាក់

នូវភាពក្រីក្រពាស់ក្រដង់ និងជំងឺ ដ៏ធ្ងន់នៃជំរុំ ហើយក្រោយដំបូង និងទារុណកម្ម ការទ្រាំទ្រនឹង ការបង្ហូរឈាម ដ៏កាតន័យ ដែល អ្នកនិពន្ធម្នាក់ឈ្មោះ ជា សេចក្ដីប្រៀបប្រដូច គានថយពេ សក្រោតនា នៃអ្នក ដែលហាបកដ៏យ នៃអាវុធដយ អាកទេ ទុកគាប់ ។

ហើយ ២០០០០០ នាក់ទៀត ក៏ត្រូវបាត់បង់ជីវិត ដោយសង្គ្រាមនេះ ហើយក្នុងចំណោមនេះ រាប់ពាន់នាក់ត្រូវស្លាប់ ក៏ព្រោះការព្យាបាល និងថ្នាំពេទ្យ ពុំបានគ្រប់គ្រាន់ ។ លើសលប់ហើយ ការបាត់បង់ជីវិតទៅទៀត គឺការខូចខាត ទាំងស្រុង សីលធម៌ ។ សេចក្ដីស្អប់ខ្ពើម និងភាពព្រៃផ្សៃនៃសង្គ្រាម ធ្វើឲ្យមានការវាយប្រហារ ដ៏ក្នុងការកេរ្តិ៍ឈ្មោះ នៃជនជាតិអាមេរិកកាំង ។ ភាពសាហាវនៃសង្គ្រាម បានបង្កើតសេចក្ដីស្អប់ខ្ពើម និងការខូចខាត ដែលជាកម្មវិធីជួយសង្គ្រោះ ក្រោយមក ។ តើសង្គ្រាមបានការអ្វីខ្លះ ដែលហៅថាឈ្នះ ? តើវាមានសារសំខាន់អ្វី ចំពោះយើងទាំងអស់គ្នា ?

លោកអាប្រាហាមលីនកុលន៍ ជាអ្នកកាន់សន្តិភាព ហើយគេក្នុងសម័យនោះ បានបញ្ជាក់នូវគោលបំណង ចិត្តនិយ នៃសង្គ្រាមក្នុងស្រុក ព្រមទាំងសន្ទរកថា ដែលបណ្ដាលឡើង ដំណោះសម្រាប់ដំណឹង ក្រោយ ។ នៅហ្គេទីស្បើគ ដែលជាកន្លែងគាត់ បានឧទ្ទិសវាលកប់ខ្មោចជាតិ ជួយសម្រាប់ស្លាត់ម រាប់ពាន់ទាហាន បាត់បង់ជីវិត ដើម្បីនេះ លោកបានពោលថា ៖

... យើងមិនអាចឧទ្ទិសបាន យើងមិនអាចមើលថែរក្សាទីទៀតបាន យើងមិនអាចគោរពអាមិទៀត

បាន ចិត្តដីនេះ ។ អ្នកក្លាហានស្លាប់រស់ ទាំងឡាយ ដែលប្រយុទ្ធ
ទៅទីនេះបានគោរពចិត្ត ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ពិភពលោកនឹងកត់
ត្រា បន្តិចអំពី ដែលយើង បានពោលនៅទីនេះ តែគេ មិនអាច
បំភ្លេចអ្វី ដែល អស់ទាំងនោះ បានធ្វើនៅទីនេះ ។ យើងអ្នក
រស់នៅ គួរប្ដេជ្ញានៅទីនេះ ចំពោះកិច្ចការដែលមិនបានសម្រេច
ដែលលោកទាំងនោះ បានកសាង និងបង្កើត លើកតម្កើង
តាំងពីដំបូងមក ។ យើង ទាំងអស់ នៅទីនេះ គួរតែប្ដេជ្ញា ចំ
ពោះកិច្ចការដ៏ប្រសើរ នៅចំពោះមុខយើង ដោយការបាត់
បង់ជីវិត ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ យើងគួរតែបាន ភក្ដីភាពចំពោះ
ហេតុ ដែលអស់លោកនោះ បានខំប្រឹងតស៊ូ ក្នុងលើយ
ចុងនេះ គឺយើងសម្រេចថា ការបាត់បង់ជីវិត ទាំងនេះ នឹងមិន
សាបសូន្យឡើយ ។ គឺថា ប្រទេសនេះ ដោយឱវាទ ដោយព្រះអាទិ
ទេព្យ នឹងមានកំណើតថ្មី នៃសេរីភាព ហើយរដ្ឋាភិបាល
ដែលបានបង្កើត ដោយប្រជារាស្ត្រ ដែលប្រជារាស្ត្រ នឹងមិន សាប
សូន្យឡើយ ។

LESSON 6 មេរៀនទី៦ ។

THE BLACK EXPERIENCE ការពិសោធន៍នៃអាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

សេចក្តីសម្រេចចិត្តនៃលោកប្រធានាធិបតី FRANKLIN D ROOSEVELT ដើម្បីហាមឃាត់ការប្រកាន់ពូជសាសន៍ក្នុងការងារក្នុងឧស្សាហកម្មដែលទទួលកិច្ចសន្យាពីរដ្ឋាភិបាល បានកើតឡើងក្រោយការប្រយុទ្ធរបស់អាមេរិកាំងខ្មៅដើម្បីបានសេរីភាព ។ អ្នកដឹកនាំទាំងឡាយរបស់អាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅបានប្រកាសរួមគ្នាធ្វើបាតុកម្មនៅក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនដើម្បីសេរីភាពក្នុងការងារស្មើភាព ។ មុនពេលដែលបាតុកម្មនោះកើតឡើង លោករ៉ូសវែលបានចេញសេចក្តីបញ្ជាដើម្បីឲ្យបញ្ចប់ការប្រកាន់ ។ ការដែលប្រជាជនខ្មៅជាច្រើនបានចាកចេញពីភាគខាងត្បូងទៅកាន់ភាគខាងជើង ធ្វើឲ្យមានការប្រកួតប្រជែងក្នុងការងារនិងទីលំនៅ ហើយក៏មិនបានបញ្ចប់ការប្រកាន់ពូជសាសន៍ដែរ ។ ក្រោយពេលសង្គ្រាម ការប្រយុទ្ធដើម្បីសិទ្ធិស៊ីវិលនិងសេរីភាពរបស់អាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅបានរីកចម្រើនជាបន្តបន្ទាប់ ហើយការប្រកាន់ពូជសាសន៍នៅតែជាបញ្ហាដ៏ធំមួយនៅក្នុងសង្គមអាមេរិក ។

ក្នុងទសវត្សរ៍១៩៦០នៃសតវត្សទី២០ អាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅនៅទីក្រុងខាងជើងបានបង្កើតចលនាសិទ្ធិស៊ីវិលជាច្រើន ។ ចលនាទាំងនេះនៃអាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅបានទាមទារការកែលម្អច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាល ហើយក៏បានទទួលសិទ្ធិជាច្រើនវិញ ។ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងការប្រកាន់ពូជសាសន៍ ហើយអ្នកដឹកនាំដូចជា លោក ម៉ាទីន លូធើ ឃីង បានកេណ្ឌមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ឲ្យចូលរួមក្នុងការតវ៉ាដោយសន្តិវិធី ។ ក្រៅពីនេះ មានអ្នកដឹកនាំខ្លះទៀតដែលបានទាមទារឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងលឿនជាងនេះ ។ ការផ្ទុះអំពើហិង្សានៅតាមទីក្រុងធំៗបានកើតឡើងនៅក្នុងទសវត្សរ៍នោះ ហើយអ្នកខ្លះបានមើលឃើញថា ការប្រកាន់ពូជសាសន៍នៅតែជាបញ្ហាដ៏ធំនៃសង្គមអាមេរិក ។

ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ជីវភាពរបស់អាមេរិកាំងស្បែកខ្មៅបានទទួលសេរីភាពខ្លះក្នុងការងារ ការអប់រំ និងការបោះឆ្នោត ប៉ុន្តែនៅមានការប្រកាន់ពូជសាសន៍ខ្លះទៀត ។ ការប្រជុំនានាក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ជាការពិ

[illegible]
[illegible]
[illegible] ៧

LESSON 7 មេរៀនទី៧

THE FRONTIER ព្រំប្រទល់ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីបន្ទាប់ពីបដិវត្តន៍នៃសហរដ្ឋអាមេរិកាំង
និងនៃជនជាតិបារាំងបានចាក់ទាំងសញ្ជាតិរបស់ជាតិអាមេរិកាំងស្គាល់ ហើយចោទឡើង
សំនួរថា ៖ តើជនជាតិអាមេរិកាំងជាអ្វី ? CREVECOEUR បានកត់សំគាល់
សាមញ្ញភាពនៃជនជាតិអាមេរិកាំងដូចជាទ្រឹស្តីបក្ខនិយមសម្ព័ន្ធជាតិក្រីក្រនិងការបង្រៀន
បានពង្រីកល្បីឈ្មោះក្រោយៗទៅនៃសង្គ្រាមដែលបានកើតឡើងមកហើយ ។
បញ្ហាទាំងនេះត្រូវគេលើកមកជាប្រធានបទដោយលោក FREDERICK JACKSON TURNER ក៏បានពិចារណាថា
ទ្រឹស្តីបក្ខនិយមអំពីព្រំប្រទល់ជើងរលើងប្រែសាសនាជាតិលក្ខណៈនិង
គុណសម្បត្តិនៃប្រជាជនអាមេរិកាំងទាំងមូល ។

[illegible] JEFFERSON [illegible]
JACKSON, [illegible]
[illegible]
[illegible] TURNER [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] FREDERICK JACKSON
TURNER [illegible]

[illegible]

TURNER. [illegible] ។

បញ្ហាការ[illegible]

រីឯ[illegible]

ហើយ[illegible]

[illegible]

[illegible]

រីឯ[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ។

LESSON 8 មេរៀនទី៨

THE CITY ទីក្រុង ។

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

LESSON 9 មេរៀនទី៩

THE AMERICAN ECONOMY សេដ្ឋកិច្ចអាមេរិកាំង ។

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ROCKEFELLER, CARNEGIE, [illegible] MORGAN [illegible]

[illegible]

ដឹកជញ្ជូន, ការចែកចាយ, ក្រុមហ៊ុន, ដែលស៊ីនឌីកាបានរកឃើញដើម្បីលុបបំបាត់ការប្រកួតប្រជែង ។

ក្រុមហ៊ុនធំៗ ដែលមានក្រុមហ៊ុនតូចៗជាច្រើនដើម្បីស្វែងរកប្រាក់ចំណេញច្រើន ក្នុងរយៈពេលខ្លី ដែលមានការប្រកួតប្រជែងក្នុងទីផ្សារ ហើយពួកគេបានធ្វើឲ្យអ្នកទទួលការងារមានសេចក្ដីលំបាកវេទនាជាខ្លាំង ហើយបើនិយាយពីលោក CARNEGIE និង ROCKEFELLER ដែលបានប្រើវិធីនានាដើម្បីបង្កើតអំណាចសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងរបបសេដ្ឋកិច្ចសេរីនិយម ។ ប៉ុន្តែវិធីនេះមានផលប៉ះពាល់ដល់អ្នកដែលគ្មានទុនហើយក៏មិនអាចប្រកួតប្រជែងបានដែរ ហើយក្រោយមកបានធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ចមានការប្រែប្រួល ដែលទុកឲ្យគេបានប្រើទុនច្រើន ដើម្បីគ្រប់គ្រងទីផ្សារ ហើយពលករ នឹងមិនអាចរស់នៅបាន ។ ក្រោយពីនេះ ពួកនាយទុនក៏អាចយកប្រាក់ចំណេញច្រើនដើម្បីបង្កើតក្រុមហ៊ុនធំៗ ដែលមានអំណាចខ្លាំងជាងមុន ហើយនិងការប្រកួតប្រជែងក៏ត្រូវបាត់បង់ទៅ តាមច្បាប់ដែលបានចែងនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ។

នោះសេដ្ឋកិច្ចបែបសេរីនិយមនេះបានធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្ដូរដ៏ធំនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ហើយនិងដើម្បីដោះស្រាយការលំបាកនេះ ទើបគេបានបង្កើតការគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មនិងក្រុមហ៊ុនធំៗ ។ លោក John D. Rockefeller បាននិយាយអំពីពេលវេលាដ៏លំបាកនោះថា ÷

ដំណាក់កាលនេះពិតជាមានការប្រែប្រួលសេដ្ឋកិច្ចថ្មី ។ របៀបនេះក៏បានកើតឡើងជាច្រើនក្នុងពិភពលោក ពេលដែលគេមិនអាចរស់នៅ ហើយ របៀបនេះនឹងធ្វើឲ្យអ្នកខ្លះទទួលបានផលប្រយោជន៍ ហើយអ្នកខ្លះទៀតត្រូវបាត់បង់ ។ ប៉ុន្តែដើម្បីក្រុមហ៊ុនធំៗនឹងបន្តរស់នៅ ហើយ ក៏មិនអាចបញ្ឈប់បានទៀតហើយ ។

ការកើតឡើងនៃរបបនេះបានធ្វើឲ្យអ្នកដែលខ្លាំងក្លាកាន់តែខ្លាំង ហើយប្រកួតប្រជែងការធំការប្រកបកិច្ចការ ។ ការបង្កើតក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មធំៗ ដោយគេបានប្រើប្រាស់ប្រាក់ ហើយក៏មានការប្រកួតប្រជែងជាមួយរដ្ឋាភិបាល ដែលក្រុមហ៊ុនទាំងនោះបានទទួលការគាំទ្រ ហើយក៏បានធ្វើឲ្យមានការកេងប្រវ័ញ្ចលើកម្មករ ហើយចំណូល

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

LESSON 10 មេរៀនទី១០ ។

RESPONSE TO INDUSTRIALISM សេចក្តីតបចំពោះឧស្សាហកម្មនិយម ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

ចម្លើយនៃប្រជាជនអាមេរិកចំពោះឧស្សាហកម្មនិយម គឺដើម្បីអោយចំរើនសេដ្ឋ
សាស្ត្រនិងការកើនឡើង ដោយសារតែប្រជាជនអាមេរិកជាច្រើន(កសិករ,
កម្មករ និងអ្នកដែលមានកំរិតជីវភាពទាបក្នុងឧស្សាហកម្ម) ជឿថាពួកគេ
មិនត្រូវបានគេដោះស្រាយ ។ ពួកគេនាំគ្នាតស៊ូតាមនយោបាយ ដើម្បីអោយ
រដ្ឋាភិបាលជួយដោះស្រាយរបៀបរបបសេដ្ឋកិច្ច និងទប់ស្កាត់ការកេងប្រវ័ញ្ចនៃ
អ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ ។

សកម្មភាពសហជីពនិយមអង្គការពលករនយោបាយ ដើម្បីកែប្រែរបៀបរបបសេដ្ឋកិច្ច
ហើយធ្វើអោយរដ្ឋាភិបាលជួយគាំពារកម្មករ ។ ពួកគេជាច្រើន
ពួកកម្មករបានរួមគ្នាក្នុងសហជីពនិយម ដើម្បីប្រឆាំងនឹងរបៀបរបបនោះ ។ការ
ដឹកនាំនៃសហជីព AFL បានចាប់ផ្តើមពីទសវត្សរ៍ ហើយបានសហការ
ជាមួយកិច្ចការនយោបាយ, សង្គមនិយម, ហើយពួកប្រឆាំងសហជីពនិយម
។ ការប្រឆាំងនៃរបៀបនោះនៅតែពួកកម្មករបានកើន ហើយក្រុមមនុស្ស
វ័យក្មេង ។

ពួកប្រជានិយម និងពលករជាច្រើនទៀតក៏មិនពេញចិត្តដែរ ។ ពួកគេ
ហើយពួកប្រជានិយមដែលរៀបចំឡើងកាលពីឆ្នាំ ១៨៩០ ក៏ជួយគាំទ្រ
ដែរ ។ ក្នុងទសវត្សរ៍ទី៩០, កសិករជាច្រើនបានសហការជាមួយនឹងគណបក្សប្រជា ។ ពួក
កសិករបានទាមទារអោយមានការត្រួតពិនិត្យលើប្រាក់ និងការធ្វើដំណើរ
តាមផ្លូវដែក ហើយប្រឆាំងនឹងការកេងប្រវ័ញ្ចនៃបក្សពួកអ្នកមាន
និងការនយោបាយដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍ខ្លួន ។

អ្នកនិពន្ធសារព័ត៌មាន និងរឿងជាច្រើនបានសរសេរអំពីសេចក្តីអយុត្តិធម៌នៃ
ការគ្រប់គ្រង ហើយប្រជាជនជាច្រើនគាំទ្រគំនិតនោះ ហើយគេក៏ជឿថាសង្គម
គឺ, រដ្ឋាភិបាលគឺជារបៀបរបបសេដ្ឋកិច្ចក៏អាចមានការកែប្រែដើម្បីធ្វើអោយ
ល្អប្រសើរឡើង សេចក្តីតបនឹងការរីកចំរើនចំពោះឧស្សាហកម្មនិយម ។ ហើយលោក
ប្រធានាធិបតីទាំងពីររូប គឺ THEODORE ROOSEVELT និង WOODROW
WILSON បានចូលរួមក្នុងចលនាដើម្បីកែប្រែនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ច
ការងារនៃលោកប្រធានាធិបតី ROOSEVELT គឺដើម្បីធ្វើអោយអ្នកទាំងអស់

11

គោលការណ៍របៀបប្រជាធិបតេយ្យដើម្បីសន្តិភាព ។ តែការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់លោកប្រធានាធិបតី WILSON ក៏ដល់ទៅសោយទិវង្គតខណៈដែលការងារនោះមិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ ។ របស់គាត់គឺការបង្ហាញលោកប្រធានាធិបតីទាំងអស់ក្រោយមកដែលបានប្រកាន់យកនយោបាយ គាំទ្រការតាំងលំនៅប្រជាជន ។ លោកប្រធានាធិបតីទាំងនោះបានប្រឹងប្រែងដោយផ្ទាល់ ការបើកផ្លូវដល់ប្រជាជាតិ ។ ដូចនេះហើយបានជាលោកប្រធានាធិបតី ROOSEVELT លោកបាន ក៏ធ្វើការតាក់តែងទស្សនៈដែលជាអ្នកដឹកនាំខាងផ្នែកការពារប្រទេសរបស់ប្រជាជាតិដោយ ផ្ទាល់ខ្លួនឯង ។

សង្គ្រាមពិភពលោកលើកទី១បានធ្វើឲ្យមានរឿងរ៉ាវនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ក៏ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រទេសមហាអំណាចមួយដែលនៅពេលនោះ លោកប្រធានាធិបតី COOLIDGE បានប្រកាសថា លោកប្រធានាធិបតីនៃសហរដ្ឋគឺជាការតាំងទីលំនៅ ។ ក៏អ្នកដឹកនាំនៃរឿងនេះបានធ្វើឲ្យប្រជាជននៃសហរដ្ឋក៏បានទទួលស្គាល់លោកដែល ហើយ ក៏ត្រូវបានអ្នកដឹកនាំប្រជាជាតិទាំងឡាយនិយមចូលចិត្តលោកក៏ធ្វើការ ពិចារណាក៏ដើម្បីប្រើដោយសន្តិភាពរបស់ខ្លួនទៅបានដ៏ល្អណាស់ ។

LESSON 11 មេរៀនទី១១

EUROPEAN RELATIONS ការទាក់ទងជាមួយអឺរ៉ុប ។

សេចក្ដីការទូទៅ ។

ក្នុងកាលសតវត្សទី១៩ ប្រជាជនអាមេរិកាំងយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសទៅលើការពង្រីក ប្រទេសរបស់ខ្លួនហើយ ហេតុនេះសហរដ្ឋពុំសូវជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងអឺរ៉ុប ។ ដូចជាលោកប្រធានាធិបតី WASHINGTON ក៏ធ្លាប់បានព្រមានថា សហរដ្ឋអាមេរិកគួរចៀសវាងពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជម្លោះនយោបាយរបស់មហាប្រទេសនៅអឺរ៉ុប ។ សេចក្ដីសម្រេចចិត្តនេះ បានធ្វើឲ្យប្រជាជនអាមេរិកាំងទំនងជាពុំសូវមានការយកចិត្តទុកដាក់នឹងការ ពង្រីកអាណានិគមហើយក៏ចង់ឲ្យសហរដ្ឋក្លាយជាអ្នកកណ្ដាល ។

ទោះបីប្រជាជនអាមេរិកាំងប្រកាន់នយោបាយផ្ដាច់ខ្លួនយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ ប្រជាជនអាមេរិកាំងមិនបានជៀសវាងទាំងស្រុងពីអឺរ៉ុបទេ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៨១២ ប្រជាជនអាមេរិកាំងបានធ្វើសង្គ្រាមជាមួយអង់គ្លេស ហើយគេបានចុះសន្ធិសញ្ញាជាច្រើនទាក់ទងនឹងការព្រំដែន ដើម្បីបញ្ចប់ជម្លោះ ។ ហើយទោះបីជាបន្ទាប់មកនយោបាយផ្ដាច់ខ្លួនពីកិច្ចការនៃប្រទេស នៅអឺរ៉ុប ក្នុងអំឡុងចុងសតវត្សទី១៩, នយោបាយក្រៅប្រទេសរបស់អាមេរិក កាំងនោះអាមេរិកបានងាកទៅអាស៊ីក៏មានភាគសំខាន់ទៅលើការពង្រីកទឹកដីនៅ ជើងទឹកនេះ

ក្នុងអំឡុងដើមសតវត្សទី២០ សហរដ្ឋអាមេរិកនៅតែព្យាយាមចៀសវាងពីប្រទេស និងពុំអាចរួចខ្លួនពីការទាក់ទងនឹងប្រទេសអឺរ៉ុបបាន ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩១៧និង១៩១៨ បានជួយ ទៅអឺរ៉ុបដើម្បីបញ្ចប់សង្គ្រាមលោកលើកទី១និងដើម្បីឲ្យពិភពលោកបានទទួល សន្តិភាពវិញ ។ ក្នុងកិច្ចប្រជុំសន្តិភាពដើម្បី បញ្ចប់សង្គ្រាម, លោក WOODROW WILS[ON] បានខំប្រឹងស្ថាបនាឡើងនូវអង្គ ការសម្ព័ន្ធប្រជាជាតិដើម្បីរក្សាសន្តិភាពរវាងប្រទេសនានាក្នុងពិភពលោក ឲ្យបានល្អ ហើយធ្វើឲ្យបានយូរអង្វែង ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩២០ព្រឹទ្ធសភាអាមេរិកាំងមិនព្រមទទួលស្គាល់សន្ធិសញ្ញានោះ ហើយ ក៏មិនចូលជាសមាជិកនៅអឺរ៉ុប ហើយក្នុងពេលនោះអាមេរិកាំងបានត្រឡប់ទៅរក នយោបាយផ្ដាច់ខ្លួនវិញ ។ ការផ្លាស់ប្ដូរនេះមានកើតឡើងហើយសង្គ្រាម ពិភពលោកលើកទី២ ដែលបានធ្វើឲ្យមានការផ្លាស់ប្ដូរនយោបាយក្រៅប្រទេស របស់អាមេរិកាំងម្ដងទៀត និងឲ្យការផ្លាស់ប្ដូរនយោបាយក្រៅប្រទេស របស់អាមេរិកាំងនេះក្លាយទៅជាការសំខាន់ ។ ក៏ក្នុងពេលនេះដែរ

ក៏បានសាងសង់ប្រទេសជាតិឡើងវិញ ។

មិនតែប៉ុណ្ណោះ ការចូលរួមរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងសង្គ្រាមលោក ក៏បានបង្ហាញ
ជិតអាចជួយដោយទឹកអំពីសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ។ តែសហរដ្ឋអាមេ
រិកនៅតែប្រកាន់គោលនយោបាយអព្យាក្រឹត ដោយមិនចង់ចូលរួមក្នុងសង្គ្រាមលោក ។ ប្រជុំ
នយោបាយរបស់អ្នកដឹកនាំសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងសម័យនោះ បានធ្វើឲ្យនយោបាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក
ដោយកំលាំងនៃសង្គ្រាមលោក ។ ដូចដែលប្រវត្តិវិទូ ARTHUR LINK បានសរសេរ
បញ្ជាក់ថា របស់អាមេរិកក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី១ ដោយពិតជាលោកប្រាប់ ។

LESSON 12 មេរៀនទី១២

HEMISPHERIC RELATIONS ការទាក់ទង

សេចក្តីផ្តើម ។

ការទាក់ទងរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកជាមួយប្រទេសខ្លះនៅទិសខាងលិចនៃពិភពលោកមិនសូវមានប្រ-
យោជន៍ក្នុងកាលក្រោយសង្គ្រាមនឹងប្រទេសអេស្ប៉ាញនឹងប្រទេសនោះ ។ ដើម្បីនឹងអោយដឹងនាំអាមេរិកកាំង
ទទួលស្គាល់ពីការទាក់ទងរវាងសហរដ្ឋនឹងបណ្ដារដ្ឋអាមេរិកឡាតាំងមានប្រយោជន៍
ហើយក៏ដោយការយាងច្បាស់ជាងដើម្បីរក្សាតំរោះការឈ្លានពាននឹងសង្គ្រាម
ក្នុងអឌ្ឍគោលខាងលិចនៃពិភពលោក, រហូតដល់ចុងសតវត្សទី ១៩ ហើយសហរដ្ឋអាមេរិក
ធ្វើជាអ្នកការពារប្រទេសទាំងឡាយ ។

ដំបូងក្រោយសង្គ្រាមអាមេរិកកាំងនឹងអេស្ប៉ាញហើយសហរដ្ឋអាមេរិកទៅជាភ្នាក់
ងារដ៏សំខាន់ជាអ្នកការពារ, ព្រោះសហរដ្ឋនេះបានចាត់ចែងជ្រៀតជ្រែកក្នុង
រឿងប្រទេសជិតខាង។ អស់លោកប្រធានាធិបតីដូចជា THEODORE ROOSEVELT,
WILLIAM HOWARD TAFT, WOODROW WILSON នឹង CALVIN COOLIDGE បានបញ្ជូន
ទាហានទៅកាន់ប្រទេសខាងលិចដើម្បីរក្សាសន្តិភាពនឹងបង្ការមិនអោយកើតមានវិបត្តិ
នយោបាយការពារនឹងរបបហើយអស់លោកប្រធានាធិបតីទាំងនេះក៏បានប្រកាសថា
ខ្លួនដើម្បីការពារប្រយោជន៍នៃសហរដ្ឋនឹងជួយអាមេរិកកាំងពីការជ្រៀតជ្រែក
របស់អឺរ៉ុបចំពោះប្រទេសទាំងនោះ។

ទោះអ្នកដឹកនាំប្រទេសអាមេរិកកាំងមិនចង់នយោបាយជ្រៀតជ្រែកក្នុងនយោ
បាយប្រទេសដទៃក្ដី ការណ៍នេះក៏ធ្វើអោយមានជំលោះការតវ៉ាក៏បានកើតមានឡើង
យ៉ាងណាក៏ដោយបញ្ហាខ្លះៗនៅតែកើតឡើងជាថ្មីៗ ។ តើសហរដ្ឋអាមេរិកអាចបន្តការ
អោយប្រទេសដទៃគ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯងដោយគ្មានការជ្រៀតជ្រែកនយោបាយខាង
ក្នុង ? តើដល់ពេលណាដែលសហរដ្ឋគួរតែបង្ហាញការជឿជាក់ប្រទេសនៅអឌ្ឍគោល
ខាងលិចនៃពិភពលោកថាសហរដ្ឋអាមេរិកជាមិត្តដែលគេអាចទុកចិត្តបាន,
ដោយគោរពអធិបតេយ្យភាពនៃគេ ?

ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយបញ្ហាសំខាន់ចំពោះការទាក់ទងរបស់សហរដ្ឋចំពោះប្រទេស
ទាំងឡាយនៅក្នុងអឌ្ឍគោលខាងលិចនៃពិភពលោកក៏បណ្ដាលមកពីទំនាក់ទំនងរបស់
ប្រទេសនេះដែរ ។ ទោះភាគច្រើនប្រជាជនអាមេរិកកាំងចង់ក្លាយជាអ្នកដឹកនាំ
ភាពម្យ៉ាងក៏ដោយប្រទេសដទៃនៅអាមេរិកឡាតាំងបានរក្សាសិទ្ធិ
សេរីភាព, ពីព្រោះនៅក្នុងប្រទេសហើយពិភពលោកនេះអោយយើងឃើញពីការពិតយ៉ាងច្បាស់

(ជ) ក្រុមបក្សពួកវាទាំងឡាយនោះក្នុងស្ថានីទាំងអស់នៅក្រោមបក្សជាមិត្តនិងការពារយ៉ាងខ្លាំងពី
ការអនុវត្តការណ៍ ។

២) មានសមិទ្ធកម្មភាពនិងសកម្មភាពនានាធ្វើការបំផ្លាញសេដ្ឋកិច្ចរបស់បក្សរបស់ពួកវា
ដើម្បីរកសីនិងសង្គមមិនសុខជាមួយនឹងការបរិវត្តន៍ដើម្បីធ្វើឲ្យប្រជាជនមានការលំបាក
កម្លាំងនិងសេចក្តីជ្រាបរបស់គេ ។ ដំណាក់កាលរបស់គេគឺដើម្បីបំផ្លាញកសិកម្មនិងរំលោភស្រែនៃ
ក្រុមប្រឹក្សាសហករណ៍ភូមិនិងកងកម្លាំងនិងដៃគូពួកពាលនៅក្នុងការធ្វើឲ្យមានការខ្វះខាតស្បៀង
ដែលក្នុងដំណើរការប្រមូលផល ។ ដើម្បីក្រុមប្រឹក្សាសហករណ៍ភូមិការងារដែលពួកពាលគ្មាន
ទំនាក់ទំនងនិងតទៅទៀតទាល់តែធ្វើឲ្យប្រជាជនអត់បាយអត់ទឹកលំបាកខ្លាំងជាពិសេសនៅ
ក្នុងការធ្វើស្រែនិងការបោកប្រាស់ប្រជាជនឲ្យមានការស្អប់ខ្ពើមបក្ស ដើម្បីបក្សពួកវា
ឈ្លោះប្រកែកនិងការពារកម្មសិទ្ធិបក្សរបស់ខ្លួន ។

LESSON 13 មេរៀនទី១៣

ASIAN RELATIONS ការទាក់ទងជាមួយអាស៊ី ។

សេចក្ដីសង្ខេប ។

រហូតក្នុងសតវត្សទី១៩ សហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្វើការទាក់ទងនឹងជាដំបូងពីប្រទេសចិន ស្ងប់ស្ងាត់ៗ គឺដោយការធ្វើនយោបាយពាណិជ្ជកម្មនៃប្រទេសនោះ សហរដ្ឋប្រកាសនូវ ផែនការនយោបាយបើកទ្វារ ក្រោយដែលសហរដ្ឋបានទទួលភូមិភាគហាវ៉ៃ និង នៃចុងសតវត្សក្នុងឆ្នាំ១៨០០ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩០០ សហរដ្ឋប្រកាសអំពីគោលនយោបាយបើកចំហ ហើយប្រ ទំនោរឲ្យប្រទេសនេះបើកចំហរដើម្បីពាណិជ្ជកម្មនៃសហរដ្ឋ ។

ចក្រភពនិយមជប៉ុនពីចុងសតវត្សទី១៩ នៅក្នុងប្រទេសចិនបានធ្វើ ... ប្រទេសជប៉ុនបានឈ្លានពានយកព្រះរាជាណាចក្រកូរ៉េ និងដីខ្លះនៃប្រទេសចិន ហើយ ប្រទេសបានរីកចំរើនជាលំដាប់ ។ នៅពេលសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ប្រ ទេសជប៉ុនជាប្រទេសចំរើនខ្លាំងជាងគេក្នុងទ្វីបអាស៊ី ហើយបានវាយប្រហារ លើសហរដ្ឋ ហើយធ្វើឲ្យប្រទេសនេះចូលក្នុងសង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងប្រទេសជប៉ុន ។ ក្រោយពេលប្រទេសជប៉ុនចាញ់សង្គ្រាម ក្នុងតំបន់អាស៊ីបានមានការ ទាក់ទងរវាងប្រទេសនិងសហរដ្ឋអាមេរិកកាន់តែច្រើនឡើង ។

ក្រោយពេលបញ្ចប់សង្គ្រាមលោកលើកទី២ ប្រទេសចិនបានធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃ នៃការដឹកនាំកុម្មុយនិស្ត ដែលបានធ្វើឲ្យមានការប្រយុទ្ធគ្នា ប្រទេស ទាំងនេះក៏បានចូលរួមហើយអាមេរិកក៏បានដាក់កងទ័ពដើម្បីជួយប្រទេសអាស៊ី ។ ដើម្បីបញ្ចប់ការរីករាលដាលនៃកុម្មុយនិស្ត សហរដ្ឋអាមេរិកក៏បានបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀង សន្ធិសញ្ញាអាស៊ី ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ទឹកដីរបស់ប្រទេសជប៉ុនគឺជាមូលដ្ឋានមួយសំខាន់របស់ប្រ ទេសអាមេរិកក្នុងតំបន់សតវត្សទី២០នេះ ។ ដោយមានការជួយពីប្រទេសអាមេរិក ជប៉ុនបានរីកចំរើនខាងសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងលឿន ។ ក្រោយឆ្នាំ១៩៥០ ប្រទេសនេះបានក្លាយ ជាប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចចំរើនជាងគេ ។

តាំងពីពេលប្រកាសបើកចំហរដើម្បីពាណិជ្ជកម្ម អាមេរិកនាំអាមេរិកាំងបានមកនៅ តាមទីក្រុងនានានៃប្រទេសចិនដោយសន្តិភាព ហើយបានជួយសំរាប់ទំនាក់ទំនង និងការប្រកួតប្រជែងក្នុងប្រទេសចិន ហើយបានធ្វើឲ្យអ្នកដែលនៅក្នុងទឹកដី កាន់កាប់ប្រទេសចិននោះ ។ ហើយក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ សហរដ្ឋ និងប្រទេសចិនបានជាប់ជំពាក់ ដោយជំនួយសហរដ្ឋអាមេរិកក៏មិនអាចរក្សាអំណាចគ្រប់គ្រងប្រទេស

និងច្បាស់លាស់ក្នុងប្រទេសចិន ។ ទោះលោក CHIANG KAI-SHEK មានចិត្ត
សទិសភាពម៉ាកិនយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នយោបាយក្នុងប្រទេសចិនក្នុងឆ្នាំ១៩៥០
អាមេរិកាំងនៅតែគាំទ្រលោកជាប្រមុខ ។ ការឈ្លានពានរបស់ប្រទេសជប៉ុនមកលើ
ប្រទេសចិន បានធ្វើឲ្យលទ្ធភាពនៃប្រទេសចិនធ្លាក់ចុះ លទ្ធភាពលោក CHIANG យល់
ថា អាចនឹងនាំឲ្យមានការកំរាមកំហែងនៃពួកកុម្មុយនិស្តដណ្តើមអំណាចក្នុងទឹកដី
នៃប្រទេសចិន ។

ឆ្នាំ ១៩៤៥ នៅពេលដែលសង្គ្រាមលោកលើកទី២ត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយការចុះចាញ់របស់
អាមេរិកនិងប្រទេសជប៉ុន ដែលនាំឲ្យមានការកាន់កាប់របស់អាមេរិកាំងលើ
ដែនកោះការពារក្នុងតំបន់នៃពាក់កណ្តាលនៃប៉ាស៊ីហ្វិក ហើយនិងដើម្បីទប់ទល់និងឥទ្ធិពល
អាស៊ីអាគ្នេយ៍ក្រោយសង្គ្រាម ដើម្បីការពារនិងរក្សាឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួនក្នុងតំបន់នេះ
សហរដ្ឋអាមេរិកក៏បានធ្វើការជួយដល់ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់ អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ផងដែរ ។

LESSON 14 មេរៀនទី១៤

ឆ្នាំ ១៩២០

សេចក្តីសង្ខេប ។

ឆ្នាំ១៩២០ជាឆ្នាំដែលគណសាសន្តិអាមេរិកកាំងបានស្វែងរកនៅក្នុងជំនួយនៃការចរចា, ដោយការផ្លាស់ប្តូរសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ចការបង្ហាញនូវការទំនើបវិទ្យាសាស្ត្រ ហើយសង្គមនៃពាក្យជនជាតិ ស្រុកណាមួយបានសារនៅក្នុងការរស់នៅក្នុងទីក្រុងហើយមួយចំនួនក្នុងទីក្រុងនិងជនបទ ហើយ ពីមុនរវាងនិងជនបទ, ការងារក្នុងទីក្រុងនិងព្រៃឈើ ។ សង្គមនៃសង្គមដែលមានការលាតត្រដាង ហើយមានសេរីភាពសង្គមជួយដល់សមាជិកច្រើនសញ្ជាតិ, សាសនា, និងណាមួយដែលមានហើយនិង ជីវភាពរស់នៅក្នុងសង្គមនេះ ។

ប្រជាពលរដ្ឋអាមេរិកកាំងបានទទួលស្គាល់ការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងធំធេង ។ គេក៏បានស្វែងរកការ ការពិតជាដើម្បីទទួលបានការវិវត្តន៍ពិតប្រាកដក្នុងសង្គមថ្មីមួយ ។ ក្រុងនិងជនបទនៅក្នុងប្រជា រាស្ត្រអាមេរិកកាំងនៅតាមតំបន់ទាំងពីរ ទីក្រុងបានក្រោកឈរដើម្បីប្រឆាំងនឹងការ ស្លាប់ដោយសារការងារក្នុងក្រោមខ្លួនដែលគេបានផ្លាស់ប្តូរជីវភាពនៅទីក្រុង ដោយមានគំនិតយ៉ាងច្បាស់ក្នុងការឃើញថាសេរីភាពបញ្ហានិងសង្គមមានក្នុងជីវិតនៃអ្នក ជំនាន់ក្នុងទីក្រុង ហើយគ្រប់គ្រងនូវជំនឿនៃជីវភាពរស់នៅរបស់គេថ្មី ។ និងក្នុងពេលរបស់គេនៅតែចាក់ចេញពីស្រុកស្រែចំការទៅកាន់ទីក្រុងកាន់តែច្រើនឡើង ដើម្បីរកការងារធ្វើនៅក្នុងរោងចក្រ ។

ទោះជាក្រុមដែលនិយមការបែងចែកនៅតាមទីជនបទនិងនៅទីក្រុងបានខិតខំ ការពារនិងច្រើនឡើងៗ ហើយក៏ជាការធ្លាក់ចុះនៃជីវភាពអាមេរិកកាំងដែរ ។ ការបែងចែកក៏បានបង្កើតនូវយ៉ាងច្រើននៃហេតុផលដែលបង្កើតនិងញាតិសន្តាន ហើយបង្កើត ឡើងវិញនិងជនជាតិដែលស្វែងរកនៅក្នុងជីវភាពអាមេរិកកាំងជាដើម ។ ការរីកចម្រើន ខាងឧស្សាហកម្មក៏បានផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងការបង្កើតនៃប្រជារាស្ត្រអាមេរិកកាំងភាគ ច្រើន ហើយសង្គមជួយដល់ការទាញយកការហាត់និងសិក្សានិយម ។ និងការប៉ះទង្គិច ខាងវប្បធម៌ក៏បានកើតឡើងដោយសេចក្តីសង្ស័យនៃការស្វែងយល់និងជំនឿនៃជំនឿនិង និងយោងទៅតាមគំនិតនិងប្រពៃណី ។

ភាពចម្រុងចម្រាយនៃសង្គមអាមេរិកកាំងក្នុងឆ្នាំ១៩២០ ដោយដឹងច្បាស់ពេលវេលានៃឆ្នាំនេះ នៃព្រឹត្តិការណ៍ ។ ពាក្យគ្រឹះយាទទួលនូវការយល់ដឹងពីសេរីភាព ក្រុមការងារដែលបានប្រឆាំង អាមេរិកកាំងដែលបានទិញផលិតផល ហើយដោយមានតាមហើយដោយមានអាស្រ័យលើប្រជារាស្ត្រអាមេ រិកកាំងជាការប្រកបប្រាស់ច្រើនសញ្ជាតិដើម្បីវិទ្យាសាស្ត្រអាមេរិកកាំងបានសម្រេចដូច

[illegible] លោក CHIANG KAISHEK បាន [illegible]
[illegible]
[illegible] CHIANG [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

LESSON 15 មេរៀនទី ១៥

DEPRESSION AND NEW DEAL ការធ្លាក់ទឹកចិត្តនិងកិច្ចការថ្មី

សេចក្តីសង្ខេប ។

[illegible] សហរដ្ឋអាមេរិក [illegible] ១៩៣០ [illegible] 10,000,000 ហើយ [illegible] ១៩៣២ [illegible] ៥,៥០០,០០០ [illegible] ។

[illegible] HOOVER [illegible] ROOSEVELT [illegible] ។

[illegible] ១៩៣០ [illegible] ។

[illegible] ។

16 _ 3 _

និងមិនអាចនឹងសម្រេចធ្វើការបំរើសង្គមបាន ព្រោះវាមិនត្រូវគ្នា ហើយការខ្វះអំណាចរដ្ឋ សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស នោះវាធ្វើការនៅទីផ្សារពិភពលោកមិនបាន ។ ដោយហេតុនេះបានជាការរៀបរបបពាណិជ្ជកម្មដ៏ធំ ក៏បានធ្វើឡើងដោយសម្រួលទៅតាមស្ថានភាព ហើយក៏បានកំណត់នូវ ក្នុងករណីដែលនោះទេ ។

ដោយហេតុនេះហើយបានជាក្រោយរំដោះ របៀបរបបពាណិជ្ជកម្មមានលក្ខណៈ ការបង្កើតឡើងដោយសារផលិតកម្ម ព្រោះការទទួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋអំណាច ។ ប្រការនេះ ជាការរីកលូតលាស់នៃពាណិជ្ជកម្ម ដែលទើបនឹងកើតឡើងក្រោយរំដោះ កសិករដែលរស់នៅក្នុងពាណិជ្ជកម្មមិនដឹងដល់ ។ ការរៀបចំពាណិជ្ជកម្មនៅ ជារដ្ឋអំណាចរួមជាមួយនឹងការការពារផលិតផល ពាណិជ្ជកម្មដែលនឹងការរំដោះ ហើយដោយហេតុ ធំៗ ដែលត្រូវបានធ្វើ ពាណិជ្ជកម្មមានការលំបាក ហើយដោយហេតុ ក្នុងវិធីនេះ រៀបរបបពាណិជ្ជកម្មនេះ ដោយហេតុ មានទីតាំងដោយរដ្ឋអំណាចត្រឹមត្រូវ ។

ដូច្នេះក្នុងវិធីពាណិជ្ជកម្មដ៏ធំ នូវ ព្រោះអ្នកក្រសួង សេដ្ឋកិច្ច និងបញ្ហារបស់នៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ រដ្ឋអំណាចនេះ ទៀត ។

LESSON 16 មេរៀនទី១៦ ។

ORIGINS OF WORLD CONFLICT ដើមហេតុនៃទំនាស់អន្តរជាតិ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

ក្រោយបានទទួលដំណឹងពីការវាយប្រហារទៅលើ PEARL HARBOR ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃ ក្រោយមក ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់នោះលោកសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ARTHUR VANDENBURG នៃរដ្ឋ MICHIGAN ដែលជាអ្នកនិយមនយោបាយឯកោនិយមតាំងពីឆ្នាំ១៩៣០ ក៏ជាអ្នកកាន់មុខដឹកនាំដ៏សំខាន់ក្នុងការប្រឆាំងនឹងការចូលរួមក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ពិភពលោក បានសរសេរថា៖ "ការយល់ឃើញរបស់ខ្ញុំនិងការជំនឿរបស់ខ្ញុំចំពោះសហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងកិច្ចការអន្តរជាតិ និងស្ថានភាពសន្តិសុខនិងសន្តិភាពបានផ្លាស់ប្តូរទាំងស្រុងនៅថ្ងៃដែល PEARL HARBOR ត្រូវគេវាយប្រហារ ។ ថ្ងៃនោះហើយជាថ្ងៃបញ្ចប់នៃការនិយមនយោបាយឯកោ ហើយចាប់ផ្តើមអ្នកប្រាកដនិយម" ក្រោយមកទៀតលោក VANDENBURG បានកត់បញ្ចូលការផ្លាស់ប្តូរនៃនយោបាយសហរដ្ឋអាមេរិកទាំងស្រុងជាថ្មី ។ យើងនឹងរកឃើញការផ្លាស់ប្តូរដ៏ធំធេងនេះនៅក្នុងការគិតរបស់លោកសមាជិកព្រឹទ្ធសភាដែលគាំទ្រការដកខ្លួនពីការទទួលខុសត្រូវអន្តរជាតិក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទីមួយ ។

ការវាយប្រហាររបស់ជប៉ុនទៅលើ PEARL HARBOR បានធ្វើឲ្យជាតិអាមេរិកាំងទាំងអស់រួបរួមគ្នា ។ ហើយប្រទេសដែលប្រឆាំងនឹងចូលទៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់នោះបានប្តូរទីតាំងមកធ្វើជាអ្នកដឹកនាំដ៏សំខាន់ក្នុងទំនាស់អន្តរជាតិ សហរដ្ឋអាមេរិកបានចូលរួមក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ហើយក្លាយជាមហាអំណាចធំមួយក្រោយសង្គ្រាម ។

នោះមិនត្រូវគេសង្ស័យទេថា ការយល់ឃើញរបស់សមាជិកព្រឹទ្ធសភាលើកទី២ ក៏គេប្តូរគំនិតទៅជាការគាំទ្រការចូលរួមដោយផ្ទាល់ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍អន្តរជាតិ ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី១ និងជាដំបូងនៃការប្រកួតប្រជែងនៃអំណាចពិភពលោក ក្នុងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនៃការយកចិត្តទុកដាក់របស់ប្រជាជនក្នុងឆ្នាំ១៩៣០ ប្រការនេះបានបង្ហាញថា សហរដ្ឋអាមេរិកបានចូលរួមក្នុងការរៀបចំអន្តរជាតិ ដែលមានក្នុងឆ្នាំ១៩២០ និង១៩៣០ ហើយដោយសារសហរដ្ឋអាមេរិកមិនមានអំណាចគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីប្រឆាំងនឹងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក និងការកើនឡើងនៃមហាអំណាចផ្តាច់ការ ដែលត្រូវបានគេរំលោភបំពានលើសន្តិភាពក្រោយសង្គ្រាម ហើយប្រហែលជាគេអាចឃាត់ឃាំងការឈ្លានពានទៅលើប្រជាជាតិនានាបាន ហើយសង្គ្រាមលោកក៏មិនកើតឡើង ដោយសង្គ្រាមទាំងនោះទេ ។

LESSON 17 មេរៀនទី១៧ ។

WORLD WAR II សង្គ្រាមពិភពលោកលើកទី២ ។

សេចក្ដីផ្ដើម ។

[illegible] សង្គ្រាម [illegible] នៅក្នុងសម័យ [illegible], ហើយ [illegible]
ការ [illegible] សង្គ្រាម [illegible] ពេល [illegible]
[illegible] ។ [illegible]
[illegible] ការ [illegible] ដោយ [illegible]
[illegible] អាមេរិក [illegible]
[illegible] សហរដ្ឋអាមេរិក [illegible] ហើយ [illegible] ។

[illegible] សង្គ្រាមពិភពលោក
លើកទី២ [illegible] ហើយ [illegible] លោក GEORGE F.
KENNAN [illegible]
[illegible] ឆ្នាំ ១៩៤០ – ១៩៥០ [illegible]
[illegible] អាមេរិក [illegible]
[illegible] សង្គ្រាមពិភពលោកលើកទី២, ហើយ [illegible] សង្គ្រាម [illegible]
[illegible]
[illegible] ។ [illegible] លោក KENNAN [illegible]
ការ [illegible]
[illegible] សង្គ្រាមពិភពលោក [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] ។

លោក KENNAN [illegible]
[illegible] ហើយ [illegible]
[illegible]
[illegible] ។
[illegible]
[illegible] –
[illegible], [illegible]
[illegible] – ហើយ [illegible]

ដើម្បី មិនឲ្យសង្គ្រាមត្រជាក់លោកលើកទី២ ដែលលោក KENNAN បាននិយាយថា មានការ ផ្លាស់ប្ដូរពីការប្រកាន់ភ្ជាប់នូវគោលនយោបាយតឹងតែង ទៅជាការបន្ធូរបន្ថយ ទៀតៗ ហើយសង្គមនិយមនិងសង្គ្រាមត្រជាក់ នឹងកើតឡើងដដែល ។ និងការទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសមហាអំណាច ដែលបានបង្ក ឲ្យមានសង្គ្រាមត្រជាក់លោកលើកទី២នេះ ក្នុងដំណាក់កាល និងឆ្នាំ ។ អាមេរិកនិងសូវៀត បានប្រកួតប្រជែងគ្នាយ៉ាងខ្លាំង ហើយបានក្លាយ ទៅជាសង្គ្រាមត្រជាក់ដែលមានការប្រឈមមុខគ្នាដោយផ្ទាល់ ។ ក្រោយមក យ៉ាងហោចណាស់ ៥ ឆ្នាំ ដែលមានការបន្ធូរបន្ថយ ដើម្បីបញ្ចប់ការប្រណាំងប្រជែង និងសង្គ្រាម ដោយសារតែការប្រណាំងប្រជែងនោះត្រូវបានបញ្ចប់ដដែល ។

សង្គ្រាមត្រជាក់ បានបណ្ដាលឲ្យមានការប្រកួតប្រជែង-ប្រណាំងអាវុធ, ការរីករាលដាល, របបកុម្មុយនិស្ត ។ សង្គ្រាមត្រជាក់បាននាំឲ្យកើតមានឡើងនូវវិបត្តិការណ៍ជាច្រើន ហើយធ្វើឲ្យសង្គ្រាមត្រជាក់កាន់តែខ្លាំងក្លាឡើង ដែលអាចនឹងឈានទៅរកសង្គ្រាមលោក ដើម្បីការពារសន្តិភាពពិភពលោក ។ សង្គ្រាមត្រជាក់អាចបញ្ចប់ទៅបានដោយការចរចា ដើម្បីដោះស្រាយវិបត្តិនៃសន្តិភាពនិងស្ថិរភាពនៃពិភពលោក ហើយ ដំណោះស្រាយនេះបានផ្ដល់នូវសន្តិភាព ។

LESSON 18 មេរៀនទី ១៨ ។

THE COLD WAR សង្គ្រាមត្រជាក់ ។

ក្រោយពេលសង្គ្រាមពិភពលោកលើកទី២ បានដើរទៅយ៉ាងលឿនលើសពីការរំពឹងរបស់លោក [illegible]
ហើយសហរដ្ឋអាមេរិកក៏មានសង្គ្រាមត្រជាក់ជាមួយនឹងសហភាពសូវៀត ដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងលទ្ធិកុម្មុយនិស្ត
ដែលកំពុងលូតលាស់ [illegible] អ្នកដឹកនាំអាមេរិកក៏បានរិះរកនយោបាយថ្មី
ដើម្បី [illegible] ការពារសេរីភាព ដើម្បីការពារ [illegible]
[illegible] កុម្មុយនិស្ត [illegible] នយោបាយ [illegible] ប្រទេស [illegible]
[illegible] នយោបាយ [illegible] ប្រទេស [illegible]
[illegible] ហើយ [illegible] នយោបាយ [illegible]
[illegible] កុម្មុយនិស្ត ។ [illegible] ១៩៧០ [illegible]
[illegible] សង្គ្រាមត្រជាក់ [illegible]
ដោយ [illegible] កុម្មុយនិស្ត ។ [illegible] D.F. FLEMING
GAR ALPEROVITZ និង DAVID HOROWITZ [illegible]
[illegible] សង្គ្រាម [illegible] ។ [illegible]
[illegible] ប្រទេស [illegible] សូវៀត [illegible]
[illegible] ។ [illegible]
[illegible] សហរដ្ឋអាមេរិក [illegible] ហើយ
[illegible] ប្រទេស [illegible] សូវៀត [illegible] នយោបាយ [illegible]
[illegible] អាមេរិក [illegible] នយោបាយ [illegible]
[illegible] នយោបាយ [illegible] កុម្មុយនិស្ត

[illegible] សហរដ្ឋអាមេរិក [illegible]
សង្គ្រាមត្រជាក់ ។ [illegible] លោក TRUMAN និងរដ្ឋមន្ត្រី [illegible]
[illegible] សូវៀត [illegible] លោក [illegible]
[illegible] ប្រទេស [illegible] ។ [illegible] លោក
ប្រធានាធិបតី TRUMAN និង EISENHOWER បាន [illegible]
[illegible] ប្រទេស [illegible]
[illegible] ប្រធានាធិបតី [illegible]
លោក [illegible] ។ [illegible] ១៩៥០ អ្នកដឹកនាំអាមេរិក [illegible]
[illegible] សូវៀត ហើយ [illegible]

ខាងសង្គ្រាមបរមាណូ ។

ការរៀបចំការពារជាតិរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកាំងមានលក្ខណៈពិសេស ។ ចាប់តាំងពីសង្គ្រាមលោក សហរដ្ឋអាមេរិកមិនដែលចាញ់សង្គ្រាមហើយមិនដែលមានសង្គ្រាមនៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួន ។ ដោយហេតុនេះសហរដ្ឋអាមេរិកតែងតែគិតថាខ្លួនជាប្រទេសដែលខ្លាំងពូកែ [illegible] ចាប់តាំងពីការវាយប្រហារ PEARL HARBOR ហើយក្រោយពេលដែលលោក [illegible] សហរដ្ឋអាមេរិកបានរៀបចំការពារជាតិឡើងវិញ ។ ការរៀបចំនេះ [illegible] ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់សហរដ្ឋអាមេរិកនៅលើពិភពលោក ។

ការប៉ះទង្គិចគ្នារវាង [illegible] ក្រោយសង្គ្រាមលោក [illegible] សហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ [illegible] ។ លោកប្រធានាធិបតី EISENHOWER [illegible] នយោបាយថ្មី ហើយលោកប្រធានាធិបតី [illegible] ។ ការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ [illegible] អាមេរិកាំង [illegible] នយោបាយ ។

58

LESSON 19 មេរៀនទី១៩

AMERICA AFTER WORLD WAR II សហរដ្ឋអាមេរិកក្រោយសង្គ្រាមលោកទី២ ។

សេចក្ដីសង្ខេប ។

ក្នុងពេលជាងឆ្នាំ១៩៥០ គឺការតស៊ូដើម្បីសិទ្ធិស៊ីវិលបានកើតឡើង ។ តុលាការកំពូលបានដកការ
ហាមឃាត់ពូជសាសន៍នៅក្នុងសាលារៀនចេញ ហើយក៏បានប្រាប់ថាការបែងចែកនោះមិនស្របនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
ឡើយ ។ ច្បាប់ទាំងឡាយនៃលោក JIM CROW គឺជាច្បាប់ដែលបានបង្ខំជនជាតិស្បែកខ្មៅអាមេរិកាំង
ឲ្យបែកចេញពីជនជាតិស្បែកសអាមេរិកាំង ។

ការបាញ់រ៉ុក្កែត SPUTNIK ទី១ ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៧ បានបង្ហាញនូវវិទ្យាសាស្ត្រ ទីមួយគឺ
ការលោតផ្លោះនៃសូវៀត ហើយធ្វើឲ្យអាមេរិកាំងតក់ស្លុតជាខ្លាំងអំពីការអប់រំរបស់អាមេរិកាំង ។ លទ្ធផល
ទីមួយគឺការប្រកួតប្រជែងក្នុងការធ្វើដំណើរទៅកាន់លំហអាកាស ។ លោកប្រធានាធិបតី
EISENHOWER គឺជាមេដឹកនាំដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ ហើយលោកបានធ្វើការដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។

លោកប្រធានាធិបតី EISENHOWER បានព្រមានអំពីគ្រោះថ្នាក់នៃឧស្សាហកម្មយោធា
ហើយនិងការទាមទាររបស់ពួកគេ ក្នុងសុន្ទរកថាលាចេញពីតំណែងរបស់គាត់ ក្រោយការបម្រើ
ជាប្រធានាធិបតីរយៈពេលប្រាំបីឆ្នាំ ៖

ក្នុងអំឡុងពេលបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៦០ គឺការប្រកួតប្រជែងយ៉ាងខ្លាំងរវាងបេក្ខជនទាំងពីរ
គឺលោកនិក្សុន និងលោកកេណ្ណឌី ហើយលោកកេណ្ណឌីបានជាប់ឆ្នោតជាប្រធានាធិបតី ។ ហើយលោកក៏បាន
ក្លាយជាប្រធានាធិបតីកាតូលិកទីមួយនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ។

ជាទីបញ្ចប់ការបះបោរនៅប្រទេសគុយបា និងការបង្កើតមីស៊ីលរបស់សូវៀតនៅប្រទេសគុយបា
ដែលធ្វើឲ្យប្រទេសទាំងពីរជិតនឹងមានសង្គ្រាម ។

ការតស៊ូដើម្បីសិទ្ធិស៊ីវិលនៅតែបន្តកើតមានឡើង ហើយបានក្លាយជាការប្រយុទ្ធដ៏ខ្លាំង
ក្លាដោយមានការដើរក្បួននៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនក្នុងឆ្នាំ១៩៦៣ ។ លោកម៉ាទីនលូធើឃីង
ជាអ្នកដឹកនាំការតស៊ូដោយអហិង្សា ហើយមនុស្សរាប់សែននាក់បានចូលរួមក្នុងការដើរក្បួននោះ ។ ប្រជាជន
ប្រហែល២៥០,០០០នាក់ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៣ បានប្រមូលផ្ដុំគ្នានៅមុខវិមានលីនខុន ដើម្បីទាមទារ
សិទ្ធិស៊ីវិល និងការងារធ្វើ ។ ក្នុងឆ្នាំដដែលនោះ លោកប្រធានាធិបតីកេណ្ណឌីត្រូវបានគេធ្វើឃាត
នៅទីក្រុងដាឡាស់ រដ្ឋតិចសាស់ ហើយលោកអនុប្រធានាធិបតីចនសុន បានឡើងកាន់តំណែង
ជាប្រធានាធិបតី ។ លោកបានជំរុញឲ្យសភាអនុម័តច្បាប់សិទ្ធិស៊ីវិល ដើម្បីឲ្យមានសមភាព
ដល់ជនជាតិស្បែកខ្មៅ ។

ប៉ុន្តែការប្រយុទ្ធនៅប្រទេសវៀតណាមកាន់តែរីកធំឡើងក្នុងសម័យលោកចនសុន
ក៏បានធ្វើឲ្យមានការប្រឆាំងយ៉ាងខ្លាំងពីសំណាក់ប្រជាជនអាមេរិកាំង ...

ៈ [illegible] LOS ANGELES [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] KENNEDY
[illegible] ប្រធានាធិបតី
KENNEDY [illegible] ប្រធានាធិបតី [illegible]
[illegible]

LESSON 20 មេរៀនទី២០

CONTEMPORARY FOREIGN POLICY នយោបាយការបរទេសនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។

សេចក្ដីអធិប្បាយ ។

វិបត្តិកាំជ្រួចនៅគុយបា សង្គ្រាមវៀតណាម ហើយការទាក់ទងជាមួយសហភាពសូវៀតគឺជា បានបង្ហាញអោយឃើញយ៉ាងច្បាស់លាស់នៃរបបអំណាចទាំងឡាយទម្រង់ការគំរាម កំហែងដោយអាវុធបរមាណូ ។ ប្រទេសនៅអឺរ៉ុបខាងលិចក៏ភ័យខ្លាចដោយការ គំរាមកំហែងដោយអាវុធបរមាណូនេះដែរ ។ ក្នុងពេលមានវិបត្តិកាំជ្រួចសហរដ្ឋអាមេរិកមិនបានប្រឹក្សាយោបល់ជាមួយសម្ព័ន្ធមិត្តដោយប្រើកម្លាំងខ្លួនឯង វិបត្តិនេះ ។ សហភាពសូវៀតក៏បានគិតដល់ការទាក់ទងនឹងអាមេរិកដែរ ។ ក្នុងពេលនោះសហរដ្ឋអាមេរិកទាមទារអោយប្រទេសក្រៅផ្សេងៗសហការជាមួយក្នុងការ ទាក់ទងនឹងសហភាពសូវៀតក្នុងនយោបាយការបរទេស ។

ការខ្វះស្មារតីនេះ ធ្វើអោយមានការគាំទ្រសម្ព័ន្ធមិត្តចុះខ្សោយ ។ សហភាពសូវៀត និងប្រទេសចិនក៏មានទំនាស់គ្នាដែរ ហើយសម្ព័ន្ធមិត្តនៃសហរដ្ឋអាមេរិកក៏ចាប់ផ្ដើមប្រកែក ។ ក្នុងនោះប្រទេសតូចៗក៏មាននយោបាយផ្សេងៗរបស់ខ្លួន សហភាពសូវៀតហើយនិងសហរដ្ឋអាមេរិកក៏បានបាត់បង់ឥទ្ធិពល នយោបាយលើប្រទេសទាំងនោះ ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ប្រទេសនីមួយៗ ក៏បានទទួលសិទ្ធិសេរីភាពដើម្បីដឹកនាំប្រទេសដោយខ្លួនឯងក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយ របស់ខ្លួន ។

ប្រទេសសម្ព័ន្ធមិត្តនៃសហរដ្ឋអាមេរិកនៅអឺរ៉ុបខាងលិច ជាពិសេសប្រទេសបារាំង និងលោកប្រធានាធិបតី KENNEDY មានគំនិតផ្សេងគ្នាអំពីការការពារអឺរ៉ុប ដោយសហរដ្ឋអាមេរិកនិងអឺរ៉ុបខាងលិចមិនបានយល់ស្របគ្នា ។ ការគំរាមកំហែង នេះធ្វើអោយលោកប្រធានាធិបតីបារាំងគិតថា ប្រទេសបារាំង ជាប្រធានាធិបតី CHARLES DE GAULE ជាអ្នកដែលគាំទ្រការដឹកនាំអឺរ៉ុប ដោយខ្លួនឯង ។ លោក CHARLES DE GAULE បានចាត់ទុកថាអឺរ៉ុបត្រូវតែដឹកនាំខ្លួន អោយមានអំណាចផ្ទាល់ខ្លួនដោយមិនពឹងលើសហរដ្ឋអាមេរិក ។ ដើម្បី សម្រេចគោលបំណងនេះ លោកប្រធានាធិបតី CHARLES DE GAULE ក៏បានបង្កើត អាវុធបរមាណូផ្ទាល់ខ្លួន ហើយក៏បដិសេធអោយប្រទេសអង់គ្លេស ចូលក្នុងផ្សារអឺរ៉ុបរួម ។ នយោបាយប្រទេសបារាំងនេះ ធ្វើអោយ សម្ព័ន្ធមិត្តមានការខ្វែងគំនិតគ្នាក្នុងការដឹកនាំនៃអ្នកបន្ទាប់ពីលោក CHARLES

DE GAULE នយោបាយនេះក៏មិនទទួលបានផលល្អដូចនយោបាយផ្តាច់ការលាលែងប្រ
ទេសបារាំងក្នុងឆ្នាំ១៩៦១មកម្ល៉េះ។

ក្នុងពេលដំណាលគ្នា ប្រទេសបារាំងបែរជាងាកទៅរកមហាអំណាចសហរដ្ឋអាមេរិកវិញប្រទេស
នេះក៏ចាប់ផ្ដើមចរចាជាមួយប្រទេសដទៃក្រៅពីសមាគមប្រទេសទាំងឡាយជាពិសេសសហភាពសូវៀត
នឹងចិន។ ហេតុការណ៍នេះធ្វើអោយប្រទេសទាំងពីរនេះមានទំនាក់ទំនងល្អជាងមុនរវាងសហភាពសូវៀត
ណាមួយប្រទេសនេះក្នុងឆ្នាំ ១៩៦១ដោយមានការដឹងបន្តិចបន្តួចពីរបស់
សហភាពសូវៀតដែលកំពុងប្រឈមមុខជាមួយតំណាងសហរដ្ឋអាមេរិកដែរ-
សហភាពសូវៀតដែលជាប្រទេសមួយកំពុងមានការប្រកួតប្រជែងជាមួយនឹងប្រទេសលោកខាងលិចក្រោយ
ពេលដែលសហរដ្ឋអាមេរិកឃើញថាការណ៍នេះជាការគំរាមកំហែងដល់
សន្តិភាពពិភពលោកនោះ សហភាពសូវៀតក៏នៅតែមានការស្ទាក់ស្ទើរចំពោះ
ប្រទេសនេះក្នុងពេលនោះ។

ការទាមទាររបស់រុស្ស៊ីក្នុងឆ្នាំ១៩៦០ដែលមានការគំរាមកំហែងពីឆ្នាំ១៩៥៩ ១៩៦០ ។ បញ្ហានេះ
ជាការដោះស្រាយជាមួយគ្នាទៅលើទីក្រុង BERLIN ក្នុងឆ្នាំ១៩៦១ដែលត្រូវមានកិច្ចពិភាក្សា
កើតឡើងវិញដោយលោកប្រធានាធិបតី KENNEDY ដែលអោយអ្នករបស់ខ្លួនទៅក្នុងទី
ក្រុង BERLIN ខាងលិចជាការធ្វើទស្សនកិច្ចដើម្បីទៅបំពេញការងារនៅទីក្រុង
ខាងលិចដោយផ្ទាល់។ សហភាពសូវៀតអាចនឹងចាត់វិធានការតបតដោយមានការគាំទ្រ
ពីសំណាក់ដោយស្ថានការណ៍នយោបាយនៅក្នុងប្រទេស ហើយក្នុងចំណោមការទាក់ទង
ទីក្រុង BERLIN ខាងលិចនិងខាងកើត។

ក្នុងពេលនោះដែរក៏មានបញ្ហាបន្ទាន់ក្រោយពេលវិបត្តិខាង
កើតឡើងនៅប្រទេសគុយបា។ ក្រោយពីប្រទេសនេះទទួលជំនួយ, សហរដ្ឋ
អាមេរិក សហភាពសូវៀត និងប្រទេសបារាំងក៏ចាប់ផ្ដើមមានកិច្ចសន្យា
ជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីប្រទេសនីមួយៗអាចស្រាវជ្រាវនៅក្រោមទឹក, ទេ
អាកាស។ ហើយនៅពេលក្រោយមក ប្រទេសបារាំងនិងប្រទេសចិនដែលជាប្រទេស
ទីបីដែលបានផលិតបានគ្រាប់បែកនុយក្លេអ៊ែរក្នុងឆ្នាំ១៩៦៤ ប្រទេសទាំងពីរនេះមាន
ហេតុផលខាងកិច្ចការពារជាតិរបស់ខ្លួន។ ហេតុដូច្នេះហើយដើម្បីដោះស្រាយ
ជម្លោះរវាងលោកខាងលិចនិងលោកខាងកើតដោយសហភាព
សូវៀត, ក្នុងនោះមានប្រទេសចិនដែលចាត់ទុកថាសហរដ្ឋអាមេរិកនិងសហភាព
សូវៀតមិនមែនជាមិត្តរបស់ខ្លួនទៀតទេ ដោយសហរដ្ឋអាមេរិកនិងសហភាពសូវៀតស្គាល់ស្ថាន
ការណ៍ថាចិនកំពុងតែជាមហាអំណាចថ្មីមួយ។

គេរង់ចាំមើលបើគេអោយមានការទាក់ទងជាប្រចាំរវាងនៅក្នុងភាគខាងលិចនិងខាងកើត យ៉ាងណាក៏ដោយការលោកទីពាក់ព័ន្ធនៅតែកើតឡើងជាប់គាំងការពារអនុវត្តកិច្ចខិតខំ ។ ហេតុនេះហើយនៃការ ពង្រីកកម្មវិធីនេះអាស្រ័យលើការលើកស្ទួយនិងការស្រាវជ្រាវរបស់ពួកបច្ចេកទេស ដែលត្រូវមានការជួយគាំទ្រ ជាប្រចាំនិងអោយប្រសើរឡើងដោយខ្សែបណ្តាញកងវិស័យទាំងពីរ ដោយការផ្តល់ ។ លើសពីនេះ ទៅទៀតនៅក្នុងការស្រាវជ្រាវនៅតាមភូមិស្រុកដោយបង្កើតការណ៍ ស្ថានការណ៍បច្ចេកទេស បណ្តាលអោយកើតមានការផ្លាស់ប្តូរ ហើយត្រូវការធ្វើការកែលម្អយ៉ាងប្រសើរឡើង ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រជាជន និងការពារសន្តិសុខ នៅក្នុងតំបន់ទាំង ៣ ។ ដូច្នេះ គោលការណ៍នៃការកសាងទាំងនេះបញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយនៅពេលខាងមុខបន្ទាប់ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេស ។

LESSON 21. មេរៀនទី២១

TOWARD THE FUTURE ឆ្ពោះទៅការអនាគត

សេចក្ដីសង្ខេប ។

[illegible] ការកសាងស្ថាបនាប្រទេសជាតិ [illegible] នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ច [illegible] ។

[illegible] ប្រទេសជាតិ [illegible] នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ច [illegible] ។

[illegible] នយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ច [illegible] ប្រទេសជាតិ [illegible] ។

ការប្រកាសនេះទៀតបើពិចារណាទៅលើទិសដៅនយោបាយនិងសកម្មភាពរបស់អាមេរិកាំងមានតែ [illegible] ទៀតនោះ [illegible] ហើយការប្រកាសនេះក៏មាន [illegible] ហើយ [illegible] ។ [illegible] ប្រជារាស្ត្រ [illegible] នយោបាយ [illegible] អាមេរិកាំង [illegible] ។

[illegible] ប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំង [illegible] ប្រធានាធិបតី JOHNSON [illegible] ។

ប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំងថ្ងៃនេះ [illegible] ប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំង [illegible] ។ [illegible] ប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំង [illegible] អាមេរិកាំង [illegible] ។

ទោះបីប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំង [illegible] ប្រជារាស្ត្រអាមេរិកាំង [illegible] ។

PART II

អក្ខរានុក្រម ពាក្យប្រវត្តិសាស្ត្រ

Glossary of History Terms

HIGH SCHOOL HISTORY TERMS

ពាក្យប្រវត្តិសំរាប់វិទ្យាល័យ

A

Abolition : ការលប់ចោល = ការលប់ចោលនូវទាសភាពទាំងមូល ។

Act : វិធាន. អំពើ. សារលិខិត = ច្បាប់ដែលតាំងឡើងដោយរដ្ឋសភា ហើយយល់ព្រមដោយប្រធានាធិបតី

Alliance : សម្ព័ន្ធភាព = ប្រតិស្រុតិ ការយល់ព្រមជាអន្តរជាតិរវាងបក្សដើម្បីធ្វើអំពើជាមួយគ្នា ក្នុងហេតុដែលបានបញ្ជាក់ជាក់លាក់ក្នុងសម្ព័ន្ធភាព ។

Amendment : វិសោធនកម្ម, ការកែលម្អ = ការបន្ថែមទៅលើឯកសារជាផ្លូវការ (រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬច្បាប់) ដែលនាំមកនូវការផ្លាស់ប្តូរ ក្រៅពីលក្ខណៈខ្លះរបស់ឯកសារដើម ។ នៅរដ្ឋសភា គេបន្ថែមវិសោធនកម្មជាញឹកញយទៅលើគម្រោងមុននឹងគម្រោងនោះក្លាយទៅជាច្បាប់ ។

Amnesty : និរទោសកម្ម (ការលើកលែងទោស) = ការអភ័យទោសឲ្យទៅក្រុមពួកដោយអ្នកកាន់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិដល់ប្រជាជនដែលជាប់ឃុំឃាំង ឬបើពុំដូច្នោះទេដែលត្រូវទោសដោយកំហុសក្ដីសំខាន់ណាមួយ ។

Anarchy : អនាធិបតេយ្យ = ការគ្មានរបៀបគ្រប់គ្រងរដ្ឋ គ្រប់បែបយ៉ាង ។ អ្នកអនាធិបតេយ្យនិយម ជាពួកដែលជឿថា រដ្ឋាភិបាលទាំងប៉ុន្មានអាក្រក់ទាំងអស់ ហើយត្រូវតែបំបាត់ចោល ។

Arbitration : មជ្ឈត្តការ = និតិក្រម (ក្រមពិភាក្សា) សំរាប់ការសម្រុះសម្រួលគ្នា ពីសិទ្ធិ ដី ដែនដីរវាងភាគីបក្សទាំងពីរ ដោយមានបក្សមិត្តណាមួយ ។

Archives : បណ្ណសារ = អគារឬកន្លែងដែលគេរក្សាឯកសាររដ្ឋ និងរដ្ឋការ ។

Asset : មូលធន (ដើមទុន) = ពាក្យដែលតាមន័យសេដ្ឋវិទ្យាទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិនៃក្រុមហ៊ុនណាមួយ ឬនៃបុគ្គលណាមួយ ។

B

Beachhead : ក្បាលស្ពាន (កងទ័ព) = ពាក្យដែលតាមបរិយាយយោធិន (ទាហាន) ប្រើចំពោះដែនដីមុនដំបូងដែលនៅលើឆ្នេរសមុទ្រសត្រូវ ហើយដែលត្រូវកាន់កាប់ ហើយប្រើជាមូលដ្ឋានសំរាប់ប្រតិបត្តិការយោធិន ។

Belligerent Status : លក្ខន្តិកៈយុទ្ធការី = ការទទួលស្គាល់អនុភាពជួយជាអាអនុភាពសង្ឃដិក្ដដែលសង្គ្រាម ទុកកងពលខ្លួនជាកងពលសង្គ្រាមនិងទាំងនៅក្រោមច្បាប់ប្រដូចអ្នកក្រដ្ឋជិន ។

Bill : សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ = អត្ថបទនៃសេចក្ដីស្នើច្បាប់ ។ អត្ថបទនេះឆ្លងសំរួចជាញយដងមុននឹងសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ក្លាយជាច្បាប់ ។

Private Bill : សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ឯកជន = សេចក្ដីព្រាងច្បាប់ដែលគេប្រើសំរាប់តែបុគ្គលម្នាក់ដូចជាសេចក្ដីព្រាងច្បាប់ទាំងឡាយណាដែលឲ្យសំរេចដល់បុគ្គលតែមួយៗ ឬការទទួលឲ្យបុគ្គលនៅក្នុងប្រទេសក្រៅពីខសំហាន់នៃច្បាប់ដើម្បីឡើង ។

Bimetallism : ទ្វិលោហនិយម = វិធីដែលប្រើលោហធាតុពីរយ៉ាងដែលមានតម្លៃ (តាមធម្មតាគឺមាសហើយនឹងប្រាក់) ដោយមានសមាមាត្រ (ទំហំ) យ៉ាងច្បាស់លាស់ជាឯកតាតាមពាលាយនៃតម្លៃលុយ ។

Blockade : ការឡោមព័ទ្ធ = ប្រតិបត្តិការយោធា ដើម្បីតាមដានសំរាប់បិទកំពង់ផែរបស់សត្រូវកុំឲ្យមានធ្វើជំនួញ ។

Bolt : លែងចោល = ពាក្យប្រើសំរាប់រៀបរាប់អំពើរបស់បក្សនយោបាយមួយក្រុមដែលលាលែងចេញពីសន្និបាតបក្ស ក៏ដកចេញពីបក្ស ហើយហ៊ានប្រឆាំងទទួលការសម្រេចរបស់បក្ស ។

Bond : កិច្ចសន្យា = តាមនិយមន័យសេដ្ឋកិច្ច រដ្ឋការ ក្រុមហ៊ុន ឬបុគ្គលបានផ្ដល់នូវវិញ្ញាបនបត្រ ១ច្បាប់ ដែលអាចប្រើជំនួសប្រាក់ដែលខ្ចី ។ កិច្ចសន្យានោះ សន្យានឹងបង្វិលមកឲ្យវិញនូវប្រាក់ដែលខ្ចីប្រាក់ដើម ព្រមទាំងប្រាក់ការដែលគិតឲ្យតាមអត្រារដ្ឋ(ការ)។

Boycott : ពហិការ (ការលែងទាក់ទង-លែងរាប់រក) = ពហិការនិងអាវុធរបស់សហភាពសំរាប់ប្រកែកគ្នាហើយមួយនឹងចៅហ្វាយនាយ ។ សមាជិកសហភាពយល់ព្រមមិនទិញ ហើយជំរុញមិត្តគេកុំឲ្យទិញទំនិញផលិតផលរបស់ចៅហ្វាយ ។

Bull : លិខិតបិទត្រា = ឯកសារដែលមានក្រឹត្យរបស់សម្ដេចប៉ាប ។ ឯកសារមាននាមយ៉ាងនេះក៏ព្រោះតែមានស្នាមបោះត្រាដែលភ្ជាប់ទៅហើយ ។

C

Capital : ដើមទុន, មូលធន = ធនធានដែលផ្តល់នូវបរិក្ខារ (ការផ្គត់ផ្គង់) គ្រប់គ្រាន់សំរាប់បង្កើតផលិតផល។

Capitalism : មូលធននិយម = តាមន័យសេដ្ឋកិច្ច គឺវិធីមួយដែលមានន័យថា ឯកជនមានកម្មសិទ្ធិលើមូលធន។

Capital Ship : នាវាធំ = នាវាចំបាំងមួយបែបធំធេងគេដឹកទៅដោយសស្ត្រាវុធធំៗ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩២២ នាវាធំៗបានចាត់ទុកយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា នាវាដែលអាចដឹកលើសពី ១០.០០០ តោន ឬក៏អាចដឹកដោយការ៉ុង មានទំហំធំលើសពី ៨ អ៊ីញ (=២០,៣២ សង់ទីម៉ែត្រ)។

Caravel : គណៈកម្មាធិការបោះឆ្នោត ការជំនុំនៃសមាជិកបក្សនយោបាយក្រសែសណាមួយ ដែលមានអំណាចក្នុងអង្គនិតិបញ្ញត្តិ (ឧទាហរណ៍: ព្រឹទ្ធសភា)។

Censorship : ការពិនិត្យ = អំពើដែលរដ្ឋាភិបាលបានធ្វើបង្ការការចុះផ្សាយនូវសម្ភារៈដែលអាចមានគ្រោះថ្នាក់ទៅដល់សុក្រឹតៈ ពួកទាហាននឹងសីលធម៌របស់ប្រជាជាតិ។ នៅពេលសង្គ្រាម គេតែងពិនិត្យសំបុត្រឯកជន នឹងការចុះផ្សាយយ៉ាងញឹកញាប់។

Chronicle : កាលប្បវត្តិ = ឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រដែលមាន ចុះបញ្ជីនូវព្រឹត្តិការណ៍តាមកាលៈទេសៈ ។

Chronometer : កាលមាត្រ (ប្រដាប់វាស់ពេល) = នាឡិកាដែល អាចទៀងទាត់ក្បួនដើម្បីប្រើប្រមាណរយៈបណ្ដោយ។

Citizen : ពលរដ្ឋ = មនុស្សដែលត្រូវតែភ្ជាប់ខ្លួនជះជល នឹងរដ្ឋាភិបាល ហើយដែលរដ្ឋាភិបាលទំនុកបំរុង ការពារ ។

Civil Service : អ្នករដ្ឋការ = ពាក្យនេះប្រើចំពោះជនស៊ីវិលទូទៅរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ជាពិសេសទៅទៀត ពាក្យនេះប្រើចំពោះអ្នកណាដែលមានការធ្វើ ដោយយោងទៅលើការប្រឡងប្រជែង ហើយដែល ចៅហ្វាយនាយមិនអាចដេញចោលបានតាមចិត្ត ។

Closed Shop : សហជីព = រោងចក្រឬក្រុមហ៊ុនដែលអ្នកធ្វើ ការត្រូវតែកើតជាសមាជិករបស់សហភាពពលករ ដែលស្ដីអំពីប្រតិបត្តិការណ៍រវាងចៅហ្វាយនាយ នឹងសហភាព ។

Colony : ឧបនិវេសន៍ ក្រុង = មនុស្សមួយក្រុមដែលបាន តាំងទីលំនៅលើដីផ្សេងទៀត តែនៅជាមនុស្ស របស់ប្រទេសកំណើត ។

Chartered colonies : ឧបនិវេសន៍ដែលមានធម្មនុញ្ញ (ច្បាប់) = ឧបនិវេសន៍ ណាដែលម្ចាស់បានឲ្យច្បាប់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែល

បកប្រែពាក្យជាតិបាលសំរាប់ឧបនិវេសន៍នោះ។

<u>Proprietary colonies</u> <u>កម្មសិទ្ធិ</u> = កម្មសិទ្ធិដែលឲ្យដល់បុគ្គលហើយ បុគ្គលនោះអាចទុកជាសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួន។

<u>Royal colonies</u> : <u>ឧបនិវេសន៍ ក្រុមព្រះរាជា</u> = ឧបនិវេសន៍ណាដែលស្តេចជាកំពែង ហើយដែលមានអភិបាលម្នាក់តែងតាំងដោយស្តេច។

<u>Common Carrier</u> <u>ការដឹកជញ្ជូនសាធារណៈ</u> = គមនាគមន៍ដែលពលរដ្ឋអាចប្រើបាន ដូចជាអាកាសយាន។

<u>Communism</u> : <u>លទ្ធិកុម្មុយនិស្ត</u> = លោកម៉ាកបានថ្លែងពីទស្សនវិជ្ជាមួយដែលលោកលេនីននិងស្តាលីនបានយកទៅធ្វើឲ្យល្អលាស់ឡើងនៅក្នុងប្រទេសរុស្ស៊ី។ លទ្ធិនេះសុំតែសង្គមនិយមសុទ្ធសាធ ហើយតែអាទេវនិយម។ លទ្ធិនេះបដិសេធកម្មសិទ្ធិ ហើយប្រកាន់ការត្រួតត្រាលើសហគមន៍ដើម្បីឲ្យបក្សកុម្មុយនិស្តតែមួយ។ លទ្ធិកុម្មុយនិស្តប្រកាន់ថាប្រវត្តិសាស្ត្រជាបដិវត្តន៍ជីវិតរស់នៅ ហេតុដូច្នេះ អនាគតនឹងនាំទៅរកយ៉ាងហើយគ្មានវណ្ណៈនិងសន្តិភាពរបស់មនុស្ស។

<u>Congregational</u> : <u>សហជម្មជាតិ</u> (<u>ក្រុមអ្នកប្រតិបត្តិជំនឿ</u>) = អង្គការវិហារប្រូតេស្តង់ដែលបានលើកសហជម្មជាតិរបស់បុគ្គលឲ្យខ្ពស់ឡើង ទោះជាមានការទាក់ទងទៅនឹងសហជម្មជាតិឯទៀតក្នុងន័យជាសមមិត្តភាព។

<u>Conquistador</u> : <u>អ្នកច្បាំងដណ្តើម</u> = គេប្រើពាក្យនេះចំពោះ អ្នកក្រុងកាស្ទិល អេស្ប៉ាញ ដែលបានច្បាំងដណ្តើម យកប្រជាជាតិ ឥណ្ឌា ទាំងឡាយ ។

<u>Conscription</u> : <u>ការកេណ្ឌទាហាន</u> = កំណែនយុវជនដែលដល់ អាយុធ្វើទាហាន ។

<u>Conservative</u> : <u>អ្នកដែលចិត្តរក្សាទុកទំនៀមទំលាប់ចាស់</u> = អ្នកណាដែលគាំទ្រ តវិធានច្បាប់ទម្លាប់ចាស់ ហើយ ដែលប្រឆាំងនឹងទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរ ដ៏ឆាប់ រហ័ស ។

<u>Constitution</u> : <u>រដ្ឋធម្មនុញ្ញ</u> = រដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំ ច្បាប់និស្ខារ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ អាចទុកជា ឯកសារ ដើម្បីការសំរាប់អាចរក ឬពិការ ផ្លាស់នៃច្បាប់ ដែលតាមនិលាយលាក់អក្សរ ប្រពៃណី ការសំរេចច្បាប់ ហើយនិង ការដែលបានប្រើតែក្នុងរូបមន្តហើយ

<u>Consul</u> : <u>កុងស៊ុល</u> = ប្រទេសនិមួយៗ ដាក់ឲ្យតំណាង និងធ្វើការ ដើម្បីប្រើក្ស ច្បាប់ទៅបរទេស ។

<u>Consulate</u> : <u>ស្ថានកុងស៊ុល</u> = អាគារដែល កុងស៊ុលបាន បើកនិងធ្វើការ ។

<u>Continental divide</u> : <u>ការបែកទ្វីប</u> = ខ្សែកំពូលខ្ពង់រាបខ្ពស់ ដែលបែកចែកដែលមានទន្លេហូរចាក់ ទៅក្នុងមហា

សមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិកតែធំ ដែលមានទំហំប្រហែលពាក់
កណ្ដាលមហាសមុទ្រអាត្លង់ទិក។

Contraband : របស់រត់គយ = ទំនិញដែលគេនាំចេញ
រឹបអូសដោយឡែកពីច្បាប់ភាពជាបក្ស ទំនិញណា
ដែលមានតំលៃប្រើការយោធា។

Convention : សន្និបាត = សន្និបាតនៃប្រតិភូ ឬកំណាង
ដែលគេជ្រើសរើសឡើង ក្នុងគោលដៅពិ
សេស ដូចជាសន្និបាតសំរាប់តែងតាំងបេក្ខ
ជន ឬសន្និបាតសំរាប់ជ្រើសរើសបេក្ខជន
ប្រធានាធិបតី។

Corporation : សាជីវកម្ម = ការរៀបចំរាង សមាជិក
ជាក្រុមហ៊ុនមួយ ក្នុងន័យច្បាប់ ដែលអ្នកកតិ
កសញ្ញា សំរាប់ធ្វើកិច្ចការជំនួញ និកិលស
ដូចជាអង្គមួយ។

Credit : ឥណទាន = ក្នុងន័យសេដ្ឋកិច្ច និងពា
ណិជ្ជកម្ម ឥណទានជាទឹកប្រាក់ ដែលគេឲ្យបុ
គ្គល ឬក្រុមហ៊ុន ប្រើជាដើមទុនដោយមិន
ចាំបាច់មានលុយសងភ្លាម។

Crusade : បូជនីយកិច្ច = ប្រជាជាតិអឺរ៉ុប ដែលកាន់
សាសនាគ្រិស្ត បានច្បាំងប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងនឹងជនជាតិ
កាន់សាសនាឥស្លាម នៅគ្រាមជ្ឈិមសម័យ
ក្នុង ដើម្បីដណ្ដើមយកដីសក្ដិសិទ្ធ (ប្រទេសប៉ាឡេ

ស៊ុន) មកវិញ ។

Custom Duty : ពន្ធគយ = ពន្ធអាករដែលបង់ទៅលើ ទំនិញចូលក្នុងប្រទេសពីបរទេស ។

D

Dark horse : ដាក់ហ៊ត = បេក្ខជនសំរាប់ការិយាល័យមួយដែលបានទទួលជោគជ័យដោយមិនដឹងខ្លួនទៅក្នុងសង្វាតសំរាប់រើសបេក្ខជន។

Deflation : បរិត្តធរណា (ការបន្ថយចំនួនក្រដាស់ប្រាក់) = គេបន្ថយចំនួនក្រដាស់ប្រាក់នឹងតែលាចានមួយពេល។ ការបន្ថយនេះធ្វើឲ្យតំលៃទំនិញធុះថ្លៃ ហើយឲ្យដុល្លារឡើងថ្លៃ។

Deism : អាទិទេពនិយម = ទស្សនៈវិជ្ជា ដែលមានជំនឿទៅលើទេវៈជាព្រះអាទិទេព ដែលបដិសេធការគ្រប់គ្រង នឹងអនុភាពបទ័របស់ទេវៈ យកលើពិភពលោក។ ដូច្នេះហើយទេវៈត្រូវទទួលការខុសត្រូវចំពោះតែការបង្កើតពិភពលោក។ ក៏ប៉ុន្តែពិភពលោកត្រូវតែបានសេរីភាពដើរតួរទៅដោយខ្លួនឯង។

Democracy : លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ = នយោបាយការរៀបគ្រប់គ្រងរដ្ឋ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមានន័យជាអាស្រ័យដឹកនាំរដ្ឋដោយផ្អែកទៅលើច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ។

Christian democracy : លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៃសាសនាគ្រិស្ដ = សង្គ្រ...

ចាប់ ឡើងវិញទី ១៣ ជាលទ្ធិប្រពៃណីបរទេសនៃសាសនាគ្រិស្ត កើតឡើងដោយមានជំនឿទៅលើព្រះគម្ពីរ ជាធំជាងខ្លួន នូវការរស់នៅ ដ៏រីកកែប្រសើរ ដល់មហាជន ក្នុង គោលបំណងដើម្បីបំផុត ផ្សព្វ និងប្រាស់ សំរាកវិញណា ឲ្យជាប់ជំនួទៅលើ របស់ដែលជិតជើងហាននឹង។

Denomination : ជំនឿសាសនា = ពួកសាសនាមួយក្រុមដែល មានជំនឿពិសេស ហើយមាន សក្ការបូជា។

Depression : វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច = ការបន្ថយបន្តទៅនូវការ បង្កើតផលិតផល នាំឲ្យមានអ្នកគ្មានការធ្វើការ ច្រើនហើយ ឲ្យមានការជះឥទ្ធិ ហើយមានការ បន្ថយការចលនានៃប្រាក់កាស់។

Diplomacy : អង្គទូត = របៀបនៃការទាក់ទងនិងធ្វើការ រវាងប្រទេស។

Diplomatic : ប្រាក់ជំណេញសំរាប់ចែក = ប្រាក់ជំណេញដែល ក្រុមហ៊ុន ចែកទៅឲ្យអ្នកណាដែលមានហ៊ុន ក្នុងក្រុមហ៊ុននោះ។

Draft : កំណែនឲ្យចូលធ្វើទាហាន = ការកោះឲ្យចូល មកធ្វើទាហាន (ពិនិត្យមើលពាក្យ conscrip-tion).

E

Emancipation : ភាពរួចពីទាសភាព = ដោះលែងមនុស្សឲ្យរួចពីទាសភាព (ឲ្យមានសេរីភាព)។

Embassy : ស្ថានឯកអគ្គរាជទូត ឬ ស្ថានទូត = ការិយាល័យកិច្ចការ និវាសដ្ឋានរបស់ឯកអគ្គរាជទូតនៃប្រទេសណាមួយក្នុងរាជធានី (រដ្ឋ) នៃប្រទេសបរទេស។ ឯកអគ្គរាជទូត (រាជទូត) ជាតំណាងប្រមុខរដ្ឋ ហើយដែលមានឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាងគេបំផុត។

Empire : អធិរាជាណាចក្រ = រដ្ឋដែលបានរៀបចំទៅលើទឹកដីដែលបានពង្រីក ក្រោយដែលវាយបាក់ហើយ ក៏បានរៀបចំបញ្ចូលគ្នាវិញ តាមអាណានិគមកិច្ច សហព័ន្ធ ការជឿង ផ្សេងៗ។

Encomienda : អង្គកំមៀញ៉ង់ដា = ដីដែលស្ដេចបានចែកច្បាប់ឲ្យទៅអាណានិគមជនអេស្ប៉ាញ ដើម្បីត្រួតត្រាអាមេរិក។ ច្បាប់នេះមានច្បាប់ជាមួយអ្នកតំណាងស្ដេចក៏ដីរងការខ្លះ ច្បាប់ខ្លះទៅលើពួកឯកជនណាម្នាក់ (ប្រជាជនអាមេរិកកាំងស្បែកក្រហម) ដែលនៅក្រោមអាស្រ័យលើដីនោះ។

Episcopalian : សេកកុស្កុលីយ៉ង់ (ដែលសាទរ) = ស្ដុំរីក

វិវាទប្រកែកក្ដី ដែលមានទៅវិញទៅមក តែង
កាប់ក្រុកគ្រា រដ្ឋក្រិតកំណត់ចាយបង្កើតមាន
ទៅវិញទៅមក ដែលកំណត់ដោយ ពាក្យនោះប្រើ
ចំពោះតែវិវាទប្រកែកក្ដី ដែលមានទៅវិញទៅមក
ហើយដែលបញ្ចូលទៅដល់ មួយវិវាទប្រ
ទេសអង់គ្លេស ។

Executive : អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ = អ្នកដែលទទួល
ខុសត្រូវចំពោះការគ្រប់គ្រងនៃរដ្ឋាភិបាល
ដូចជាប្រធានាធិបតី ឬ អភិបាលរដ្ឋ ។

Executive agreements : សេចក្ដីយល់ព្រមនៃអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ = កិ
ច្ចការសន្យា អន្តរជាតិរវាងប្រធានាធិបតី
នៃប្រមុខប្រទេសដទៃទៀត បង្កើតឡើងប្រធានា
ធិបតី ធ្វើនយោបាយការបរទេស ។

Executive Departments : មន្ទីរធ្វើការ របស់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ =
មន្ទីរនេះ រៀបចំឡើង សំរាប់ជួយរំលែកកិច្ច
ការងារ របស់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ (ឧទា
ហរណ៍ៈ ប្រៃសណីយ៍ ក្រសួងការពារ ការបរទេស ។

Expropriation : ការដកហូតទ្រព្យសម្បត្តិ តាមផ្លូវច្បាប់ = អំ
ពើរឹបអូសដី ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិ ដើម្បីកម្មសិទ្ធិ
ពីអ្នកកាន់កាប់ យ៉ាងតិចបំផុត ពេលដែលត្រូវ
ពាក្យនេះបានន័យថា រដ្ឋាភិបាល រឹបអូស
សម្បត្តិ ដកកម្មសិទ្ធិ ពីអ្នកកាន់កាប់ ដើម្បី
បរទេស ។

F

Favorite son : ហ្វេវើរីតសុន = បេក្ខជនដែលឈរឈ្មោះ
បោះឆ្នោតក្នុងប្រជុំជាតិបក្ស ហើយដែលមានតែ
ណាប្រតិភូពីរដ្ឋរបស់ខ្លួនប្រាប់គាំទ្រជានិច្ច ។

Federal : នៃសហព័ន្ធ = ពាក្យនេះប្រើសំរាប់
រដ្ឋាធិប្បាយក៏សហភាព ១ ដែលបង្កើតរដ្ឋា
ភិបាលដែលដឹកនាំដោយរដ្ឋច្រើនដែលទុក
អត្តសញ្ញាណជាតិដែលពុំបានទុកអំណាច
តាំងអស់ឲ្យពេញលេញ ។

Federalists : អ្នកសហព័ន្ធនិយម = សមាជិកដែលរៀប
ចំឡើងជាបក្សនយោបាយ សំរាប់គាំទ្ររដ្ឋាភិ
បាលសហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្រោមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
នៃសហព័ន្ធ ។

Filibuster : ហ្វីលីប៊ឺស្ទ័រ (ការរាំងខ្ទប់បទបញ្ញា) = កល
ល្បិចរបស់សភាសំរាប់បង្អាក់ឲ្យយឺតចេញ
ច្បាប់ដោយមានគេប្រើតាំងពីច្រើនយកពេលអស់
ទៅដេញសួរដេញដោល ។ កំពុងជជែកពាក្យនេះមានន័យ
ជាកិច្ចការវែងឆ្ងាយរបៀបយោធារបស់អ្នកស្វ័យ
មានឯកភាព ពីពាក្យស្រស់ទៅក្នុងប្រើពិភពលោក
ម៉ែរតាំង - ម្ហូបតាំង ។

Foreclosure : រឹបអូសយកសម្បត្តិទ្រព្យដែលដាក់បញ្ចាំ = ការ

ជួប់ សេចក្ដីទុក្ខ ដែលដាក់បណ្ដាំ នាងបញ្ជូន ៖
ត្រឡប់ទៅព្រះម្ចាស់ប្រាក់វិញ ប្ដី ក៏ថាត់ស្រាប់
ឡូយឡួ ពេបើលនៅម្ចាស់ បញ្ជូនទុក្ខមក
អាចនៅ ស្រីស៊ើ បណ្ដោល ។

G

<u>Galleon</u> : <u>នាវាបន្ទុកពាណិជ្ជអេស្ប៉ាញ</u> = ប្រទេសអេស្ប៉ាញ ប្រើនាវាក្តោងយ៉ាងធំ បំពាក់នៅសតវត្សរ៍ទី ១៦ និងទី១៨ ។

<u>Galley</u> : <u>នាវាចម្បាំងបុរាណ ប្រើក្តោងនិងច្រវា</u> = នាវាវែងស្រៀវ ទៅមុខបាន ដោយប្រើចែវក្តារខ្លះ ឬទាំងអស់ ។

<u>G.I.</u> : <u>ជីអាយ</u> = ពាក្យស្លោកមួយដែលប្រើនៅសម័យសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ដើម្បីនិយាយពីកងកំលាំងអាវុធហត្ថ ក៏ពិសេសគឺទាហានជើងគោក ដែលវិវិធស្ម័គ្រ ការប្រឆាំង ។

<u>Good</u> : <u>សម្បត្តិ ទំនិញ</u> = តាមន័យសេដ្ឋកិច្ច អ្វីក៏ដោយ ដែលអាចបំពេញចំណង់មនុស្សលោក ខ្វះខាត ហើយមានតម្លៃក្នុងការដូរ ។

H

Habeas Corpus : ដីកាអញ្ជើញក្តីសាលាក្តី = សិទ្ធិបញ្ជូនដល់អ្នកណាដែលជាប់ឃុំឃាំង គេឲ្យដាក់អ្នកជាប់ ដោយខ្លួនឯង ទៅកាន់សាលាក្តី ដើម្បីឲ្យស្រាវជ្រាវ ការបានដឹងភ្លាមហេតុនៃការឃុំឃាំងនោះ។

Headright : កម្មសិទ្ធិលើដី = ច្បាប់ដែលឲ្យដីទៅអ្នកណាដែលទៅតាំងអាណានិគមប្តូរក៏នៅនឹង កន្លែងដែលឲ្យ។

Heavy Cruiser នាវាល្បាត = នាវាដែលផ្ទុកទៅដោយកាំភ្លើងធំជាង ៦អ៊ុង តែតូចជាង៨អ៊ុង។

Hierarchy : ឋានន្តរក្រម លំដាប់សក្តិ ឬតំណែង = របៀបរៀបចំអំណាចឲ្យមានចុះតាមលំដាប់ពីឋានៈកំពូលចុះទៅទាបទៅ។

Holding Company ក្រុមហ៊ុនកម្មសិទ្ធិ = ក្រុមហ៊ុនមួយដែលរៀបចំណាប់ត្រួតត្រាពិនិត្យលើក្រុមហ៊ុនឯទៀត ឬសហការកម្មឯទៀតទៅតាមកម្មសិទ្ធិ ឬការកាន់កាប់ភាគហ៊ុនឯទៀត។

Huguenots : អ៊ឺយូគឺណូ = ជនជាតិប្រូតេស្តង់ដែលមានសញ្ជាតិបារាំងនៅសម័យសតវត្សទី១៦-១៧។

I

Impeachment : ការចោទប្រកាន់ = ការចោទប្រកាន់របស់រដ្ឋសភាទៅលើមន្ត្រីសាធារណៈ ហើយនិងសុំឲ្យព្រឹទ្ធសភាកាត់សេចក្ដីផ្ដ្រើនោះ។

Indemnity : សំណង = លាភការពារការខូចខាត និងសងត្រូវបង់លុយ។

Indenture : កិច្ចសន្យាក្នុងការហាត់រៀន = ការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបញ្ជូនឲ្យអ្នកដែលចង់ទៅភាពឲ្យទៅបំរើមួយពេល ឬក៏ទៅហាត់រៀន។

Indictment : ការចោទប្រកាន់ = ការចោទប្រកាន់ទៅលើមនុស្សម្នាក់ជាអ្នកទោសនេះរឿងគ្មានបំពានលើច្បាប់។ គណៈប្រឹក្សាតុលាការធំ បានដកពីការចោទប្រកាន់នេះ ហើយរៀបចំឲ្យមានជំនុំមូលហេតុសំរាប់ពេលវិនិច្ឆ័យនៅមុខគណៈប្រឹក្សាតុលាការតូច។

Inflation : អតិផរណា (ការឡើងក្រដាស់ប្រាក់ឡើងពេក) = គឺៈ ពេលដែលជំនួនទឹកប្រាក់និងឥណទានឡើងលឿនជាងទំនិញដែលមានលក់។ ហេតុដូចនេះហើយ កំណើនឡើងហួសកំណត់តម្លៃទំនិញជម្ពាក់ ហើយការប្ដូរទិញរបស់ដុល្លារក៏ចុះ។

Injunction : អធិបញ្ញា (ការបង្គាប់ដោយដាច់ខាត) = ការបង្គាប់បញ្ជា ឲ្យបុគ្គលឬក្រុមឲ្យធ្វើឬកុំឲ្យ ឈប់ធ្វើអំពើកំសោលមួយ ។

Intendant : អាណាព្យាបាល = ព្រះរាជបម្រើលបាំងប្រកាស ការត្រួតត្រាហិរញ្ញវត្ថុ ផ្ដល់ទៅកិច្ចការមួយ ឲ្យទៅ អាណាព្យាបាល ។ អាណាព្យាបាលនៃនិគមមួយ ទទួល ខុសត្រូវផ្ទាល់ចំពោះស្ដេច ។

Interest : ការប្រាក់ = ប្រាក់ដែលត្រូវដំណាយរៀងម ពេលណាមួយ ។

J

<u>Joint resolution</u> : <u>ការដោះបញ្ហា ភ្ជាប់ជលគ្នា</u> = របៀបសភាដែល ក្រុមសភានិងព្រឹទ្ធសភា បានយល់ព្រមទទួល ស្គាល់នយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋ អាមេរិក ។

<u>Judicial review</u> : <u>ការសើរើនៃតុលាការ</u> = សិទ្ធិរបស់តុលាការ អាមេរិកាំង ពិសេសតុលាការកំពូល ដើម្បីបញ្ជាក់ថាច្បាប់ពិសេសណា ដែលត្រូវ គឺយល់នឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

<u>Judiciary</u> : <u>នៃតុលាការ</u> = ផ្នែករដ្ឋាភិបាលដែលកាត់ សេចក្ដី ក្ដីតាមរឿង ក្រោមច្បាប់ ។ តុលាការ នៃសហព័ន្ធ ជាន់ក្រោម របស់តុលាការ នៃសហព័ន្ធនិងជំនួយរបស់តុលាការនោះ ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ដែលមានអគ្គអធិការ មេដឹកក្រសួង របស់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិ មាន ភារៈអនុវត្តច្បាប់ ហើយនាំអ្នកជាប់ចោទទៅ កាត់សេចក្ដី ។

JUNTA	[illegible]	[illegible]
JURISDICTION	[illegible]	[illegible]
APPELLATE JURISDICTION	[illegible]	[illegible]
ORIGINAL JURISDICTION	[illegible]	[illegible]
KINGDOM	[illegible]	[illegible]
LABOR	[illegible]	[illegible]
LAME DUCK	[illegible]	[illegible]
LEGATION	[illegible]	[illegible]
LEGISLATURE	[illegible]	[illegible]
LEGISLATION	[illegible]	[illegible]

LIEN [illegible] ។ — [illegible]

LOBBY [illegible] ។ — [illegible]

LOOSE CONSTRUCTION អំណាចទូលំទូលាយ ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ — [illegible]

MANDAMUS បញ្ជាតុលាការ ។ — [illegible]

MANDATE អាណត្តិ ។ — [illegible]

MARTIAL LAW អាជ្ញាសឹក, ច្បាប់ទាហាន ។ — [illegible]

MERCANTILISM ពាណិជ្ជកម្មនិយម ។ — [illegible]

MERGER ការរួម, ការរួមបញ្ចូលគ្នា ។ — [illegible]

MILITIA — [illegible]

CONTINUED

[illegible]

MONARCHY រាជាធិបតេយ្យ។ — របបគ្រប់គ្រងមួយដែលសិទ្ធិអំណាចកំពូលស្ថិតនៅក្នុងដៃនៃព្រះមហាក្សត្រតែមួយអង្គ។

MONOPOLY សិទ្ធិផ្តាច់មុខ។ — ភាពមានក្រុមហ៊ុនតែមួយដែលគ្រប់គ្រងលើការផលិត ឬការលក់ទំនិញ។ [illegible]

MORATORIUM កំណត់ពេលពន្យារសំណង។ — ចន្លោះពេលមួយដែលគេអនុញ្ញាតឲ្យពន្យារពេលសងបំណុល។ [illegible]

MORTGAGE ប័ណ្ណកិច្ចសន្យាបញ្ចាំ។ — [illegible]

NATIONAL ជនជាតិ ប្រជាជាតិ។ (adj) ជាតិ។ — សូមមើលពាក្យ citizen

NATIONALISM ជាតិនិយម។ — ការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងចំពោះប្រទេសជាតិ។ [illegible]

NATIVE ជាតិ, កំណើត (adj) — ជនជាតិដែលកើតក្នុងប្រទេសណាមួយ។

NATIVISM ការប្រកាន់ជាតិកំណើត។ — [illegible] ចំពោះជនដែលកើតក្នុងប្រទេសណាមួយ។

NEUTRAL [illegible]

[illegible]

NULLIFICATION [illegible]

[illegible]

OBITER DICTUM [illegible]

[illegible]

PARITY [illegible]

[illegible]

PARLIAMENT [illegible]

[illegible]

PARLIAMENTARY [illegible] (adj)

[illegible]

PRAGMATISM [illegible] ។

[illegible] ។

PRESBYTERIAN [illegible] ។

[illegible] ។

PRIMARY ELECTION [illegible] ។

[illegible] ។

DIRECT PRIMARY [illegible] ។

[illegible] ។

PROFIT [illegible] ។

[illegible] ។

PROPRIETOR [illegible]

[illegible]

PATRONAGE [illegible]

[illegible] PLYMOUTH [illegible]

PILGRIMS [illegible]

PLANTATION [illegible]

[illegible]

PLATFORM [illegible]

[illegible]

PLEBISCITE [illegible]

[illegible]

POOL [illegible]

[illegible]

RECESSION [illegible] ។ — [illegible]

RECIPROCAL TRADE ការលក់ដូរទៅវិញទៅមក ។ — ការដាក់[illegible] ។

RECOGNITION ការទទួលស្គាល់ ។ — ការទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសមួយ ដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសមួយទៀត ។

DE JURE RECOGNITION ការទទួលស្គាល់រដ្ឋាភិបាល [illegible] ។ — [illegible] ស្គាល់

DE FACTO RECOGNITION ការទទួលស្គាល់ [illegible] នៃរដ្ឋាភិបាល [illegible] ។ — [illegible] ការទទួលស្គាល់ [illegible] រដ្ឋាភិបាល [illegible] ។

REDUCTION ការបន្ថយ ។ — [illegible] ។

REPARATIONS [illegible] ។ — [illegible] ។

REPUBLIC [illegible] ។ — [illegible]

Term	Definition	Explanation
PROTECTORATE	[illegible]	[illegible]
PROVISIONAL GOVERNMENT	[illegible]	[illegible]
PURITAN	[illegible]	[illegible]
QUITRENT	[illegible]	[illegible]
RADICAL	[illegible]	[illegible]
RADICAL REPUBLICANS	[illegible]	[illegible]
RATIONALISM	[illegible]	[illegible]
REBATE	[illegible]	[illegible]

[illegible]

RESOLUTION ការសម្រេច, សេចក្តីសម្រេចចិត្ត។

[illegible]

RETAIL លក់រាយ (v.t)

រាយ (n)

[illegible]

RIDER អ្នកជិះ [illegible]

[illegible]

SCRIP [illegible]

[illegible]

SECESSION [illegible]

[illegible]

SECT [illegible] DENOMINATION

SECTIONALISM [illegible]

[illegible]

SEDITION [illegible]

[illegible]

SEIGNORIES [illegible]

[illegible]

SERVICES [illegible] — [illegible]

SHARECROPPER [illegible] — [illegible]

SHAREHOLDER (STOCKHOLDER) [illegible] — [illegible]

SOVEREIGNTY [illegible] — [illegible]

SPECIE [illegible] — [illegible]

SPECULATION [illegible] — [illegible]

SQATTER [illegible] — [illegible]

STAPLE [illegible] — [illegible]

STATE (THE) [illegible] — [illegible]

[illegible]

STATUS QUO ការដដែល ។

[illegible]

STOCK ហ៊ុនភាគ, ដើមការនៃ[illegible] ។

[illegible]

COMMON

[illegible]

PREFERRED

[illegible]

STRATEGY ក្បួនសឹក, [illegible] ។

[illegible]

STRICT CONSTRUCTION [illegible] ។

[illegible]

SUBSIDY ប្រាក់ឧបត្ថម្ភ, ឧបត្ថម្ភ ។

[illegible]

SUFFRAGE សិទ្ធិបោះឆ្នោត ។

[illegible]

SYNOD កិច្ចប្រជុំសាសនា ។ [illegible]

[illegible]

TACTICS — [illegible] — [illegible]

TARIFF — [illegible] — [illegible]

TERRITORY — [illegible] — [illegible]

TRADE WINDS — [illegible] — [illegible] AZORES [illegible] CARIBBEAN ។ [illegible] HEMISPHERE [illegible]

TREATY — កិច្ចព្រមព្រៀង ។ — [illegible]

TRUST — ទុកចិត្ត ។ — [illegible]

ULTIMATUM — [illegible] ។ — [illegible]

VASSAL — [illegible] — [illegible]